

centrum
ekonomických a tržních
analýz

ANALÝZA SITUACE A MOŽNOSTI NASTAVENÍ EPR SYSTÉMU PRO HRAČKY V ČR

AUTORSKÝ KOLEKTIV: ALEŠ ROD, MICHAEL FANTA, EVA OPATRNÁ,
JANA KVÍTKOVÁ

KVĚTEN 2024

KLÍČOVÉ ZÁVĚRY

Na základě provedené analýzy je k problematice potenciálního zavedení nového systému rozšířené odpovědnosti výrobce do odpadového hospodářství České republiky pro tržní segment hraček možno konstatovat následující:

- V produktovém segmentu hraček existuje významný prostor pro zlepšení procesů po konci životního cyklu výrobků – tento potenciál skýtá především internalizace negativních externalit spojená se současným nakládáním s tímto odpadem, tj. vyšší míra předcházení vzniku odpadů, opětovného použití hraček nebo recyklaci a materiálového využití.
- EPR systém dokáže plnění těchto cílů efektivně inicovat, proto zavedení rozšířené odpovědnosti výrobců hraček dává smysl, tj. jeho zavedení je možné na základě provedené analýzy doporučit. EPR systém by však měl být minimalistický, měl by maximálně využívat stávající infrastrukturu, vč. existujících EPR systémů, kteří mají smlouvy s povinnými subjekty (např. protože hračky mají obal), obcemi, zpracovateli odpadu aj.
- Specifika trhu s hračkami, který je významně nehomogenní, decentralizovaný a obsahuje širokou paletu výrobních a prodejních schémat, představuje z pohledu nákladů a přínosů (*cost-benefit analysis*) velkou výzvu, pokud by mělo jít o vybudování komplexního systému EPR s vlastní sběrnou sítí, svozem a recyklačními kapacitami.
- Jako efektivní se jeví pojmout EPR jako finanční nástroj, který finančně podpoří stávající efektivní způsoby zpracování hraček po konci životního cyklu dle jejich charakteristických znaků, tedy:
 - Plastové hračky => systém třídění a recyklace separovaného plastového odpadu
 - Kovové hračky => systém třídění a recyklace separovaného kovového odpadu
 - Dřevěné hračky => systém třídění a recyklace dřeva na sběrných místech
 - Elektronické hračky => systém třídění a recyklace elektrických a elektronických zařízení
 - Plyšové a textilní hračky => systém třídění a recyklace textilu
 - Hračky k opětovnému použití => systém třídění a recyklace textilu a hraček (stávající systém charitativních sběrů a nový systém sběru a recyklace textilu)
- Součástí činnosti EPR nutně musí být vyšší míra edukace spotřebitelů, která pomůže zajistit stanovené cíle.
- Vytvoření EPR jako finančního nástroje je zároveň efektivním způsobem, jak do systému implementovat prvky zajišťující lepší sběr dat, monitoring a kontrolu, a tím pádem systematicky připravovat podklady pro data-based rozhodování (zvyšování efektivity v dílčích částech materiálového toku hraček). V takovém případě se po vyhodnocení pilotní fáze může ukázat, že není třeba stavět komplexní systém EPR, ale třeba jen významně podpořit vznik sítě pro opravu a prodej použitých hraček.

Závěry studie determinují následující vhodné kroky:

- Diskuse se stakeholdery o implementaci finančního nástroje EPR, který podpoří efektivnější využívání produktového segmentu hraček po konci životního cyklu.

- Důkladná analýza materiálových toků + nákladovosti sběru a zpracování materiálu hraček v rámci jednotlivých toků, včetně debaty o technickém řešení zefektivňujícím preferované způsoby nakládání s odpadem.
- Analýza nákladové efektivity EPR systému v oblasti hraček, u něž budou známy konkrétní parametry: Porovnání celkových nákladů a celkových přínosů, respektive porovnání mezních nákladů poslední zpětně odebrané hračky vs. mezních výnosů plynoucích z ekologické likvidace.
- Pilotní testování s povinným průmyslem, pro něž by mělo být právě pilotní testování ve formě dohody s MŽP způsobem, jak se podílet na implementaci racionálního a nákladově efektivního systému.

I. FÁZE: Dobrovolná dohoda povinného průmyslu a pilotní testování toho, jak by mohl systém fungovat. Subjekty zplnomocní právnickou osobu (např. asociaci výrobců), společně založí neformální platformu nebo právnickou osobu (např. neziskovou společnost), která bude komunikačním partnerem vůči MŽP a která společně s MŽP bude řešit otázky týkající se statistik a dat, poplatků sběrné sítě, nákladové efektivity, rozborů odpadu, edukace spotřebitelů nebo cílů.

II. FÁZE: Vyhodnocení pilotního testování a překlopení výsledků do legislativy určující vznik EPR. V této fázi se rozhodne, zda bude MŽP preferovat existenci EPR s vlastními odpadovými cíli vztahujícími se k jednotlivým kategoriím a subkategoriím hraček (A), nebo umožní rozšířenou odpovědnost výrobce splnit formou finanční participace (dofinancování) obsahu odpadových toků, který dosud není adresně financován (B).

OBSAH

KLÍČOVÉ ZÁVĚRY	1
ÚVOD	5
1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA.....	5
1.1 EPR V OBLASTI HRAČEK	5
1.2 VELIKOST TRHU S HRAČKAMI V ČR	7
1.3 SUBJEKTY NA TRHU S HRAČKAMI V ČR	9
1.4 VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI EPR V OBLASTI HRAČEK	11
2 OBECNÉ SOUVISLOSTI.....	15
2.1 CÍLE ÚPRAVY	15
2.2 PŘEHLED RELEVANTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V OBLASTI EPR	16
2.3 ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU V OBLASTI A SOULADU S ŠIRŠÍ DEFINICÍ ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ	20
2.4 ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI	22
2.4.1 Francie	22
3 NÁVRH VĚCNÉHO ŘEŠENÍ	34
3.1 PŘEDMĚT NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	34
3.2 PŮSOBNOST NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY.....	36
3.3 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA PRO NASTAVENÍ MODELU	37
3.4 NÁVRH ŘEŠENÍ PRO JEDNOTLIVÉ FÁZE PROCESU	44
3.4.1 Umístění na trh.....	44
3.4.2 Sběr.....	45
3.4.3 Přeprava/svoz.....	47
3.4.4 Nakládání se zpětně odebranými výrobky	48
3.5 FINANCOVÁNÍ SYSTÉMU	49
3.5.1 Poplatky výrobců	49
3.5.2 Bonusy / malusy v souvislosti s ekodesignem produktů.....	51

3.6	ROLE A POVINNOSTI AKTÉRŮ SYSTÉMU	52
3.6.1	Výrobce.....	52
3.6.2	Koncový prodejce	53
3.6.3	Správce / operátor systému	53
3.6.4	Obce či jiné územní samosprávné celky.....	54
3.6.5	Zpracovatelé.....	54
3.7	VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY / REGULÁTORA, KONTROLNÍ MECHANISMY	55
4	ZPŮSOB PROMÍTNUTÍ NAVRHOVANÉHO VĚCNÉHO ŘEŠENÍ DO LEGISLATIVNÍHO ŘÁDU	56
5	PŘEDPOKLÁDANÝ HOSPODÁŘSKÝ A FINANČNÍ DOPAD NA STÁTNÍ ROZPOČET, OSTATNÍ VEŘEJNÉ ROZPOČTY A NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ ČR.....	57
6	ZHODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA SPECIFICKÉ SKUPINY OBYVATEL	61
7	ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K ZÁKAZU DISKRIMINACE A VE VZTAHU K ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN	61
8	ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K OCHRANĚ SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ	61
9	ZHODNOCENÍ KORUPČNÍCH RIZIK	62
10	ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA BEZPEČNOST NEBO OBRANU STÁTU	62
11	ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA RODINY	62
12	ZHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY	62
13	ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ SE ZÁSADAMI TVORBY DIGITÁLNĚ PŘÍVĚTIVÉ LEGISLATIVY	63
	ZÁVĚR.....	64
	ZDROJE	67

ÚVOD

Tento materiál je výstupem projektu realizovaného na základě poptávky Ministerstva životního prostředí ČR (dále MŽP) ze dne 16. 2. 2024, proběhnuvšího výběrového řízení a podepsané smlouvy o dílo mezi MŽP a CETA – Centrem ekonomických a tržních analýz, z.ú. (dále CETA). Analýza reflektuje ujednanou strukturu i obsah a bere v potaz data známá k 25. 4. 2024. Analýza je vypracována s důrazem na objektivitu a základní principy vědecko-výzkumné práce, vychází z více než 10 let zkušeností CETA s analýzou odpadového hospodářství. Autorskému kolektivu nejsou známy žádné okolnosti, které by obsah analýzy a interpretaci závěrů zatížily střetem zájmů či obdobnými nežádoucími faktory.

1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA

1.1 EPR V OBLASTI HRAČEK

Trh s hračkami v České republice, stejně jako ve většině moderních ekonomik, je dynamický a charakterizuje ho rychlý růst. Od elektronických hraček až po tradiční dřevěné výrobky, od luxusních hraček až po ty nejlevnější, nabídka hraček se neustále rozšiřuje, aby vyhověla měnícím se zájmům a potřebám dětí. Podle nedávných průzkumů se český trh s hračkami nejenže rozrůstá, ale také prochází transformací z důvodu zvyšující se poptávky po udržitelně vyrobených a ekologicky šetrných produktech.

Trh s hračkami představuje rostoucí odvětví, které vyjma své přirozené pozice ve struktuře ekonomiky navíc hraje významnou roli v každodenním životě dětí a jejich rozvoji. Hračky jsou neodmyslitelnou součástí dětství a umožňují dětem rozvíjet jejich kreativitu, představivost a kognitivní schopnosti prostřednictvím hry.¹ Není bez zajímavosti, že Česká republika je navíc jedním z předních evropských výrobců hraček – v roce 2023 dosáhl vývoz hraček hodnoty více než 32 miliard Kč.² Stavebnice z plastu tvoří více než dvě třetiny českých vývozů hraček a čeští výrobci mají silnou pozici i ve vývozu panenek nebo miniaturních modelů.³

¹ Rod, A. a kol. (2023). Zavedení rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) do nových oblastí ekonomiky (studie pro MŽP ČR)

² Částka odpovídá hodnotě vývozu zboží s kódem nomenklatury 9503 (Tříkolky, kolob.; kočárky pro panenky; panenky; hračky ost; modely; puzzle) a 9504 (Videoherní konzole a automaty, výrobky pro lunaparkové, stolní nebo společenské hry, včetně motorových nebo mechanických her, kulečníků, speciálních stolů pro herny a zařízení pro automatický kuželník). Zdroj: ČSÚ (2024). Zahraniční obchod se zbožím. Dostupné zde: https://apl.czso.cz/pli/stazo/STAZO_ZO.STAZO

³ MPO (2019). Panorama zpracovatelského průmyslu 2018: https://www.mpo.cz/assets/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/panorama-zpracovatelskeho-prumyslu/2019/10/panorama_cz_web.pdf

Přestože je Česká republika významným vývozcem hraček, velké množství těchto výrobků se na domácí trh také dováží. V roce 2023 činil dovoz hraček podle Českého statistického úřadu 25,7 miliardy Kč.⁴ Poptávka po hračkách neustále roste, což je dáno nejen rostoucím počtem dětí, ale také všeobecným trendem nakupování hraček jako dárek nebo forma zábavy pro děti. Mezi nejpopulárnější hračky u českých spotřebitelů patří Lego, plyšáci, interaktivní hračky, panenky a figurky.⁵

Zatímco trh s hračkami prosperuje a přináší radost a potěšení dětem i jejich rodičům, má současně významný negativní dopad na životní prostředí. S rostoucí produkcí a spotřebou hraček totiž úměrně roste i množství odpadů z hraček na konci jejich životnosti. Výroba hraček často zahrnuje použití plastů a jiných materiálů, které mají vysoké společenské náklady pro životní prostředí, či jsou dokonce životnímu prostředí škodlivé. Pokud výrobek po konci životního cyklu, tedy jako odpad, není řádně sesbírán, roztríděn a recyklován, končí často na skládkách nebo spalovnách odpadu, což představuje zátěž pro životní prostředí, ztrátu cenných surovin i ekonomické náklady spojené s neefektivitami charakteristickými pro lineární ekonomiku.⁶

Hračky, zejména ty plastové, tvoří poměrně specifickou skupinu spotřebního zboží. S nárůstem využívání plastů a velkosériových výrobních cyklů při výrobě hraček v Asii došlo k významnému snížení ceny těchto hraček.⁷ To determinuje poměrně krátký životní cyklus s heslem *"play and throw"* – tedy *"Pohraj si a vyhod"*. Levné hračky lisované z plastových dílů se nevyplatí schovávat pro další generace, natož opravovat při poměrně časté míře poničení. Během diskusí se zástupci obcí často zaznívá, že právě plastové hračky zabírají objemově významnou část žlutých kontejnerů na separovaný odpad (často chybně separovaný) nebo jsou ukládány mimo odpadové nádoby.

Otázka, do jaké míry současný systém nakládání s odpady z hraček v České republice vykazuje nedostatky z hlediska efektivity, udržitelnosti a souladu s principy oběhového hospodářství, se jeví jako zcela relevantní. Pro důkladné vyhodnocení v současnosti chybí centralizovaný a komplexní monitorovací systém pro odpad z hraček, což vede k mezerám v dostupných datech a komplikuje úsilí o efektivní plánování a implementaci recyklačních a sběrných strategií. Neexistuje zároveň dostatečná motivace pro výrobce k ekologičtějšímu designu jejich produktů ani k podpoře opětovného použití a oprav. Současný model je navíc z velké části závislý na obcích a jejich sběrných dvorech, které ale čelí řadě výzev včetně omezené kapacity, nedostatečné specializace, vysokých nákladů nebo personálním výzvám.⁸ Hračky jsou navíc velmi specifické tím, že se často skládají z celé palety různých materiálů – některé jsou (často chybně) odkládány do kontejnerů provozovaných neziskovým sektorem pro

⁴ ČSÚ (2024). Zahraniční obchod se zbožím. Dostupné zde: https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO_ZO.STAZO

⁵ Heureka.cz (2020). Dostupné zde: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/lide-si-v-pandemii-chteji-hrat-tezi-z-toho-hrackarska-velmoc/r~5a2594a63bb311ebb0f60cc47ab5f122/>

⁶ Pouikli, K. (2020). Concretising the role of extended producer responsibility in European Union waste law and policy through the lens of the circular economy. ERA Forum 20, 491–508. <https://doi.org/10.1007/s12027-020-00596-9>

⁷ Rod, A. a kol. (2023). Zavedení rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) do nových oblastí ekonomiky (studie pro MŽP ČR)

⁸ Rod, A. a kol. (2023). Zavedení rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) do nových oblastí ekonomiky (studie pro MŽP ČR)

sociální účely, části hraček mohou končit v separovaném sběru, některé ale nakonec i po vytrídění končí v ZEVO nebo jsou skládkovány.

Zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobců (EPR) v oblasti hraček představuje nástroj, který může přispět k řešení výše zmíněných problémů a transformovat odvětví směrem k udržitelnějšímu a cirkulárnějšímu modelu. EPR představuje legislativní rámec zaměřený na výrobce, dovozce a prodejce hraček tak, aby převzali odpovědnost za životní cyklus svých produktů a zajistili jejich recyklaci a udržitelné nakládání. Cílem EPR je právě motivovat k ekologičtějšímu designu produktů, využívání recyklovaných materiálů a podpoře opětovného použití a oprav.⁹ Je třeba však důkladně zvážit zmíněné potenciální přínosy na straně jedné, ale také náklady, které by systém rozšířené odpovědnosti přinesl na straně druhé zainteresovaným stakeholderům, jako jsou zástupci povinného průmyslu/růst nákladů a administrativy), zástupci municipalit (růst nákladů a změny v odpadovém hospodářství) nebo samotné domácnosti (změna nakládání s odpadem, potenciální inflační impulz v segmentu hraček).

Systém EPR by měl stimulovat inovace a rozvoj nových cirkulárních obchodních modelů a služeb, jako jsou sdílení hraček, opravy nebo repasování. Může vést k efektivnějšímu využití zdrojů, snížení environmentálního dopadu hračkářského průmyslu a úspoře nákladů pro obce spojených s nakládáním s odpady z hraček. Zároveň má potenciál přinést společenské benefity v podobě zvýšení povědomí veřejnosti o udržitelné spotřebě, podpoře zodpovědného nakládání s použitými hračkami a rozvoji druhého života produktů skrze opětovné použití a sdílenou ekonomiku. A v neposlední řadě může být impulsem pro tuzemskou výrobu hraček.

Na druhou stranu se jedná o regulační zásah do odvětví, který změní status quo a ovlivní obě tržní síly – nabídku, i poptávku. Proto je nutné podrobit návrh důkladné analýze a vyjít z dobrého popisu stávající situace na trhu s hračkami.

1.2 VELIKOST TRHU S HRAČKAMI V ČR

Zopakujme, že Česká republika se řadí na přední pozice vývozců hraček v rámci členských států EU. Podle údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) dosáhl v roce 2023 vývoz hraček hodnoty 32 miliard Kč. Tento vysoký objem exportu je důsledkem silné pozice českých výrobců, zejména v oblasti stavebnic z plastu, které tvoří více než dvě třetiny českých vývozů hraček. Podle údajů Sdružení pro hračku a hru se většinou díly a polotovary vyrábějí ve světě a v Česku se kompletují, balí a distribuují.¹⁰ Nicméně i přes vysoký exportní objem dovoz hraček do Česka zůstává významný. Podle dat ČSÚ dosáhl dovoz hraček v roce 2023 hodnoty 25,7 miliardy Kč. Přestože se dovoz nevyrovnává vývozu, český trh s hračkami je stále čistým exportérem s aktivní bilancí přes 6 miliard Kč.¹¹

⁹ OECD (2016), „Executive summary“, in Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264256385-3-en>.

¹⁰ MPO (2019). Panorama zpracovatelského průmyslu 2018: https://www.mpo.cz/assets/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/panorama-zpracovatelskeho-prumyslu/2019/10/panorama_cz_web.pdf

¹¹ ČSÚ (2024). Zahraniční obchod se zbožím. Dostupné zde: https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO_ZO.STAZO

Pokud se zaměříme pouze na hračky, odhaduje CzechTrade výrobu hraček v hodnotě 8,85 miliardy Kč za rok 2017.¹² Z druhé strany, útrata Čechů za hračky se v tomto období pohybovala nad 6 miliardami Kč, v roce 2016 Češi utratili 6,35 miliardy Kč¹³, následující rok se tato částka zvedla o téměř půl miliardy na 6,8 miliardy Kč.¹⁴ Dle predikcí serveru Statista.com, následném sečtení prodejů ve specializovaných prodejnách s hračkami (CZ-NACE 47.65) a prodeji v e-commerce, se dostáváme k hrubému odhadu, že tržby za hračky za rok 2023 dosáhly 8,39 miliard Kč a do roku 2025 se očekává nárůst na 8,86 miliard Kč.¹⁵

Kromě pouhého objemu obchodu je důležité brát v úvahu i environmentální dopady tohoto trhu. S narůstajícím prodejem hraček se zvyšuje i množství hraček, které končí jako odpad. Bohužel je velmi obtížné odhadnout, kolik tun odpadu z hraček Češi ročně vyprodukují.¹⁶ Lze však s jistotou říci, že vyhozené hračky budou z velké části obsahovat plast, neboť mezi nejoblíbenějšími druhy hraček se nacházejí ty, které jsou buď z plastu či obsahují plast (například Lego, interaktivní hračky, panenky, figurky a zvířátka, plyšáci). Tato pětka nejprodávanějších typů hraček tvoří 38 % z celkového prodeje, což naznačuje, že do odpadu nejspíše půjdou podobné typy hraček, jaké se běžně kupují.¹⁷

¹² CzechTrade (2018). Toys and games. Dostupné zde: <https://www.czechtrade.cz/getmedia/ca36781a-1da7-43b9-88f8-9a832fe9c84a/Toys-and-games-2018.pdf>

¹³ Lidovky.cz (2017). Výroba hraček loni vzrostla o pět procent, Češi za ně dali přes 6 miliard. Dostupné zde: https://www.lidovky.cz/byznys/vyroba-hracek-vloni-vzrostla-o-pet-procent-cesi-za-ne-dali-pres-6-miliard.A170903_140525_firmy-trhy_ele

¹⁴ Lidovky.cz (2018). České hračky jsou světový fenomén, aneb od Igráčka až po Merkur. Dostupné zde: https://www.lidovky.cz/byznys/svet-ceskych-hracek-aneb-od-igracka-az-po-merkur.A181121_100617_firmy-trhy_kain

¹⁵ Statista (2024). Revenue from the retail sale of games and toys in specialized stores in Czechia from 2010 to 2017. Dostupné zde: <https://www.statista.com/statistics/878209/games-and-toys-retail-revenue-czechia/>, <https://www.statista.com/forecasts/989246/retail-sale-of-games-and-toys-in-specialised-stores-revenue-in-czechia>

Statista (2024). Top online stores in the Toys, Hobby & DIY segment in the Czechia in 2023, by e-commerce net sales. Dostupné zde: <https://www.statista.com/forecasts/1299197/top-online-stores-toys-hobby-diy-czechia-ecommercedb>

¹⁶ Ve Francii se ročně prodá 157 tis. tun hraček, přičemž až 100 tis. tun se ročně vyhodí. V souvislosti s poměrně vysokým objem odpadu (vzhledem k prodanému množství) se může projevat např. skutečnost, že lidé v minulosti staré hračky často hromadili a zbavují se jich po implementaci EPR systému ve větším množství. Stejnou optikou by to znamenalo, že v ČR vznikne přibližně 9 tis. tun odpadu z hraček ročně (viz dále).

¹⁷ HeurekaGroup (2024). Třetina hraček prodaných na českém internetu jsou stavebnice, daří se jim napříč Evropou. Dostupné zde: <https://heureka.group/cz-cs/o-nas/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/tretina-hracek-prodanych-na-ceskem-internetu-jsou-stavebnice-dari-se-jim-napric-evropou/>

1.3 SUBJEKTY NA TRHU S HRAČKAMI V ČR

Z pohledu výrobců je struktura trhu s hračkami v České republice tvořena hlavními čtyřmi výrobci, kde největší je Lego (Kladno, plastové stavebnice), následované společností Simba (Unhošť, směs různých typů hraček – plast, kov, dřevo), Ravensburger (Polička, kreativní a výtvarné hračky, puzzle – nejspíš menší zastoupení plastu) a Playmobil (Cheb, plast).¹⁸

Tabulka 1: Rozdělení subjektů s CZ-NACE 324 - Výroba her a hraček

Velikost	Počet	Institucionální sektor (ESA 2010)	Počet	Statistická právní forma	Počet
více jak 100 zaměstnanců	4	Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	3	s.r.o.	4
		Národní soukromé nefinanční podniky	1		
20 - 100 zaměstnanců	13	Národní soukromé nefinanční podniky	11	s.r.o.	12
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	2	a.s.	1
1 - 19 zaměstnanců	47	Národní soukromé nefinanční podniky	40	s.r.o.	39
		Zaměstnavatelé	6	Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona	6
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	1	a.s.	2
bez zaměstnanců/ neuvedeno	309	OSVČ	221	Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona	219
		Národní soukromé nefinanční podniky	80	s.r.o.	80
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	8	Ostatní	10

Zdroj: ČSÚ (2024)

Nicméně výrobců v České republice je mnohem více, podle informací z CzechTrade byl v roce 2017 odhadovaný počet výrobců hraček celkem 272, s celkovým počtem zaměstnanců přesahujícím 6 600.¹⁹

¹⁸ EccommerceBrigde (2024). Zaostřeno na hračky: kolik Češi utrácejí a co nejčastěji kupují?. Dostupné zde: <https://www.ecommercebridge.cz/zaostreno-na-hracky-kolik-cesi-utraceji-a-co-nejcasteji-kupuji/>

¹⁹ CzechTrade (2018). Toys and games. Dostupné zde: <https://www.czechtrade.cz/getmedia/ca36781a-1da7-43b9-88f8-9a832fe9c84a/Toys-and-games-2018.pdf>

Tento údaj se shoduje s počtem výrobců za rok 2020 uváděným Sdružením pro hračku a hru²⁰, které sdružuje několik desítek výrobců a prodejců hraček. V současnosti jsou výše zmiňovaní velcí hráči doplnění o téměř 400 dalších subjektů zabývajících se výrobou hraček. Vyplývá to z aktuálních dat ČSÚ z registru ekonomických subjektů²¹, kde je v současné době registrováno dokonce 375 subjektů, co mají uvedenou jako ekonomickou činnost "Výroba her a hraček" (CZ-NACE 324). Dle institucionálního sektoru (ESA 2010) se jedná o více jak 200 OSVČ, téměř 150 národních soukromých nefinančních podniků a další podrobné rozdělení je shrnuto v Tabulce 1. Mezi další větší hráče dle počtu zaměstnanců se řadí Acti Bois CZ s.r.o., DETOA Albrechtice s.r.o., EDUARD - MODEL ACCESSORIES, EFKO - karton, LENA - hračky nebo O.K. Oriens Karton s.r.o.

Na druhé straně sektor prodeje hraček zahrnuje rozmanitou síť prodejců, která zahrnuje velké obchodní řetězce, specializované hračkářství a online platformy. Mezi hlavní hráče na trhu patří skupina Wormelen Group²², která zahrnuje řetězce Bambule, HM Studio, Velkoobchod EPEE a internetový obchod 4kids.cz, dohromady se skupina dostává na dvoumiliardový obrát. Tato skupina je v ČR jedním z hlavních distributorů světových značek Lego s řadami City, Friends nebo Duplo, dále Hasbro s řadami Nerf, Furby, Littlest Pet Shop či hrami Monopoly a Mattel s řadami Barbie, Hot Wheels nebo Fisher Price.

Za další pak na českém maloobchodním trhu působí samostatně síť Sparkys, hračkářství Pompo (Pompo spol. s.r.o., LAMA Toys a.s. - společník Pompo spol. s.r.o.), řetězec Dráčik a několik dalších desítek prodejců, které lze klasifikovat pomocí CZ-NACE 4765, maloobchod s hrami a hračkami. Tuto ekonomickou činnost má uvedeno 51 subjektů. Kromě výše zmíněných ještě do větších hráčů dle množství zaměstnanců můžeme zařadit společnost WIKY s.r.o., dále se ale jedná o menší subjekty a ne tak významné hráče na trhu.²³

²⁰ Aktuálně.cz (2020). Hračkářská velmoc Česko. Lidé si v pandemii chtějí hrát, tuzemské firmy z toho těží. Dostupné zde: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/lide-si-v-pandemii-chteji-hrat-tezi-z-toho-hrackarska-velmoc/r~5a2594a63bb311ebb0f60cc47ab5f122/>

²¹ ČSÚ (2024). Registr ekonomických subjektů. Dostupné zde: <https://apl.czso.cz/res/export-cols>

²² Seznam.cz (2023). Šetřit se bude i na hračkách, říká majitel sítě Bambule. Dostupné zde: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-rozhovory-setrit-se-bude-i-na-hrackach-rika-majitel-site-bambule-239269>

²³ ČSÚ (2024). Registr ekonomických subjektů. Dostupné zde: <https://apl.czso.cz/res/export-cols>

Tabulka 2: Rozdělení subjektů s CZ-NACE 4765 - Maloobchod s hrami a hračkami.

Velikost	Počet	Institucionální sektor (ESA 2010)	Počet	Statistická právní forma	Počet
více jak 100 zaměstnanců	3	Národní soukromé nefinanční podniky	2	s.r.o.	3
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	1		
20 - 100 zaměstnanců	1	Národní soukromé nefinanční podniky	1	s.r.o.	1
1 - 19 zaměstnanců	14	Národní soukromé nefinanční podniky	10	s.r.o.	10
		Zaměstnavatelé	4	Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona	4
bez zaměstnanců/ neuvedeno	33	OSVČ	21	Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona	21
		Národní soukromé nefinanční podniky	10	s.r.o.	12
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	2		

Zdroj: ČSÚ (2024)

Bohužel tuto ekonomickou činnost nejspíše neuvádí všechny subjekty zabývající se prodejem a výrobou hraček v ČR, třeba již zmíněné subjekty Wormelen Group a Pompo spol. s.r.o. se neobjevily ani v jedné z kategorií CZ-NACE zmíněné výše.

1.4 VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI EPR V OBLASTI HRAČEK

Mezi hlavní výzvy, které jsou spojeny s potenciálním zavedením EPR systému v oblasti hraček lze uvést následující:

Třídění – Jednou z hlavních výzev je samotné třídění odpadu z hraček do správných sběrných nádob. Hračky jsou často vyrobeny z kombinace různých materiálů, jako jsou plasty, kovy, dřevo, textilie nebo elektronické součástky. Na rozdíl od obalových materiálů na hračkách často chybí jasné značení o jejich složení, což komplikuje jejich správné zařazení pro recyklaci, a většinou končí ve směsném komunálním odpadu. Toto uložení je pro domácnosti nejpřirozenějším způsobem, jak se hračky po konci jejího cyklu zbavit. To představuje bariéru pro efektivní recyklaci, neboť směsný odpad je zpravidla nevyužitelný a končí na skládkách či ZEVO.

Recyklace – Dalším problémem je omezená recyklovatelnost samotných hraček, a to i těch vyrobených z plastu. I když míra recyklace plastů v České republice dosahuje 43 %²⁴, značná část plastového odpadu získaného ze žlutých popelnic nakonec není recyklována kvůli nedostatečné poptávce po určitých typech plastů²⁵. Z kontejnerů na plasty jsou nejvíce poptávány PET lahve, fólie a nádoby z drogerie, zpravidla z HDPE či LDPE. Na zbytek, až dvoutřetinový, čeká spalování (s energetickým využitím) nebo skládka.²⁶ Hračky často obsahují směsi plastů, jejichž recyklace je technicky složitá a ekonomicky neefektivní.²⁷ Chybí tedy specializované kapacity pro efektivní recyklaci různých druhů plastů obsažených v hračkách.

Bezpečnost (kontaminace nebezpečnými látkami) – Riziko kontaminace recyklovaných materiálů z hraček představuje další výzvu. Samotné hračky by neměly obsahovat nebezpečné látky, jako jsou těžké kovy, zpomalovače hoření nebo jiné toxické přísady, a jejich složení musí splňovat přísné bezpečnostní normy. Problém však může nastat při použití recyklátů, které pochází z jiných výrobků, jež tyto škodlivé látky obsahovaly. Například recyklované plasty z automobilového průmyslu mohou být znečištěné různými aditivami a přísadami. Pokud nejsou tyto kontaminanty účinně odstraněny v průběhu recyklačního procesu, mohou se dostat do nově vyrobených hraček a představovat zdravotní riziko pro děti. Jak uvádí článek od Arniky²⁸ – "recyklace POP látek kontaminuje dětské hračky toxickými zpomalovači hoření". Tato problematika poukazuje na nutnost zajištění vysoké kvality recyklovaných materiálů určených pro výrobu hraček a eliminaci rizika přenosu nebezpečných látek, nebo automaticky dochází k downcyklaci (výstupem recyklace je materiál určený k využití v nižší kvalitativní třídě produktu).

Nedostatek dat o produkci odpadu z hraček – překážkou pro efektivní nakládání s odpadem z hraček je nedostatek komplexních dat. Neexistují souhrnné statistiky o množství hraček uvedených na trh, podílu recyklovaného odpadu z hraček či jeho dalším využití. Obtížně zjistitelná jsou i data o hračkách, které Češi separují do kontejnerů různých charit či neziskových institucí. Bez těchto klíčových informací je obtížné naplánovat a optimalizovat sběrnou síť, nastavit cíle pro recyklaci a celkově řídit toky odpadů z hraček.²⁹

²⁴ EKO-KOM (2021). Výroční shrnutí. Dostupné z: <https://www.caoh.cz/aktuality/eurostat-cr-je-na-sedme-pricce-v-recyklaci-plastovych-obalu.html>

²⁵ Česká asociace odpadového hospodářství (2024). Eurostat: ČR je na sedmé příčce v recyklaci plastových obalů. Dostupné z: <https://www.caoh.cz/aktuality/eurostat-cr-je-na-sedme-pricce-v-recyklaci-plastovych-obalu.html>

²⁶ Patočková, M. (2021). Kam s nepotřebnými hračkami? Darování, swapy, opravy a až nakonec popelnice. Ekonecs.cz. Dostupné z: <https://www.ekonecs.cz/kam-s-nepotrebny-mi-hrackami-darovani-swapy-opravy-a-az-nakonec-popelnice/>. Vyhláška č. 273/2021 Sb. však limity skládkování upravuje.

²⁷ SpecialChem (2023). Navigating Plastic Recycling: Challenges, Innovations, and Regulations. Dostupné z: <https://omnexus.specialchem.com/tech-library/article/plastic-recycling>

²⁸ Arnika (2022). Recyklace POP látek kontaminuje dětské hračky toxickými zpomalovači hoření. <https://arnika.org/recyklace-pops-kontaminuje-detske-hracky-toxickymi-zpomalovaci-horeni>

²⁹ Patočková, M. (2021). Kam s nepotřebnými hračkami? Darování, swapy, opravy a až nakonec popelnice. Ekonecs.cz. Dostupné na: <https://www.ekonecs.cz/kam-s-nepotrebny-mi-hrackami-darovani-swapy-opravy-a-az-nakonec-popelnice/>

Nedostatečná motivace výrobců – Současný systém nedostatečně motivuje výrobce k ekologickému designu výrobků. EPR může pomoci přenést část odpovědnosti za odpady na výrobce, což by mělo vést k navrhování výrobků s ohledem na jejich budoucí recyklaci nebo opětovné použití.

Inovace versus status quo – Signifikantní výzvou je samozřejmě i samotná úvaha o zavedení EPR systému do segmentu hraček, neboť se nejedná o rozšířený segment rozšířené odpovědnosti ani o nutnost implementovat nadnárodní legislativní normu. Lze proto očekávat, že tato inovace bude determinovat spíše odmítavý postoj zájmových skupin, s čímž je nutné dopředu počítat (viz dále).

Na druhou stranu by zavedení systému EPR v této oblasti by mohlo přinést řadu příležitostí:

Prevence vzniku odpadu – Zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobce pro hračky může významně přispět k prevenci vzniku odpadu prostřednictvím několika klíčových opatření. Jedním z nich je podpora opětovného použití (re-use) a výměny (swap) hraček. Výrobci mohou být motivováni k navrhování hraček s delší životností a snadnou opravitelností, což usnadňuje jejich opětovné použití a snižuje potřebu výroby nových hraček. EPR systém může také zahrnovat iniciativy na podporu darování hraček prostřednictvím sociálních služeb, což nejen minimalizuje odpad, ale také poskytuje ekonomické výhody pro rodiny s nižšími příjmy.

Dalším klíčovým aspektem prevence vzniku odpadu je rozvoj infrastruktury pro sběr a redistribuci použitých hraček. Finanční prostředky získané z poplatků v rámci EPR mohou být investovány do vytváření specializovaných sběrných míst a opraváren, které umožní snadnější třídění a opravy hraček. Tento přístup nejen snižuje množství odpadu, ale také podporuje cirkulární ekonomiku a prodlužuje životní cyklus výrobků. Edukace spotřebitelů o možnostech opravy, výměny a darování hraček je rovněž zásadní pro úspěch těchto iniciativ, protože zvyšuje povědomí veřejnosti o udržitelné spotřebě a zodpovědném nakládání s odpady.

Snížení skládkování – Systém EPR motivuje výrobce, aby při návrhu svých produktů dbali na snazší recyklaci a opravitelnost, což vede k prodloužení životnosti hraček a snížení množství odpadu směřujícího na skládky. Tím se snižuje ekologická zátěž spojená se skládkováním, což přispívá k ochraně životního prostředí a podporuje principy oběhového hospodářství.

Zvýšení recyklační efektivity a opětovného použití – Zavedení systému EPR může být klíčovým faktorem pro zvýšení míry recyklace a opětovného použití hraček. Přenesení odpovědnosti na výrobce je motivuje k navrhování produktů sledujících snadnější recyklovatelnost, opravitelnost a delší životnost. Výrobci mohou být povinni organizovat či finančně zajišťovat efektivní sběr a recyklaci vyřazených hraček.

Inovace a ekodesign – EPR systém rovněž motivuje inovace a podporuje ekodesign hraček, zaměřený na snižování materiálové a energetické náročnosti během celého životního cyklu. Důraz je kladen na prodlužování životnosti, možnost oprav, využívání recyklovaných materiálů a celkovou optimalizaci hraček směrem k vyšší udržitelnosti. Tím se dosahuje úspor primárních surovinových zdrojů a omezení

plýtvání energií. EPR může být hnací silou pro inovace a cirkulární redesign hraček s cílem minimalizovat jejich dopad na životní prostředí.

Rozvoj infrastruktury pro sběr a recyklaci – Finanční prostředky získané z poplatků v rámci systému EPR mohou být efektivně využity k významnému rozvoji infrastruktury potřebné pro sběr a recyklaci hraček. Investice z těchto prostředků by mohly směřovat k vytvoření specializované sběrné sítě, která by byla navržena tak, aby umožňovala snadnější třídění a sběr hraček od spotřebitelů. Současně by tyto finanční zdroje umožnily budování a modernizaci recyklačních zařízení, která jsou speciálně vybavena pro zpracování různorodých materiálů, z nichž jsou hračky vyrobeny. Tímto způsobem by se zvýšila celková efektivita recyklačních procesů, což by přispělo k redukci odpadu a podpořilo cirkulární ekonomiku v oblasti hraček.³⁰

Úspory nákladů pro obce – Přenesení odpovědnosti za nakládání s hračkami jako s odpadem na výrobce znamená, že obce už nebudou muset plně nést náklady spojené s jejich sběrem a zpracováním. To vede k finančním úsporám pro místní samosprávy, které mohou tyto ušetřené prostředky využít na jiné komunální potřeby nebo environmentální projekty. Obce se také mohou více soustředit na optimalizaci ostatních služeb odpadového hospodářství, čímž se zvyšuje efektivita a udržitelnost místních odpadových systémů.

Zvýšení povědomí a motivace (edukace) spotřebitelů – Zavedení EPR by mohlo zvýšit povědomí veřejnosti o udržitelné spotřebě a podpořit zodpovědné nakládání s použitými hračkami. Dostupnost cenově výhodnějšího repasovaného zboží může mít sociální přínos pro domácnosti s nižšími příjmy.³¹

Podpora oběhového hospodářství – Zavedením EPR by se podporovaly cirkulární obchodní modely, jako je sdílení, pronájem či opravy hraček. K tomu by významně přispěla vyšší edukace spotřebitelů, která je nedílnou součástí implementace každého EPR systému.

Dopad do produktového portfolia – Vhodně nastavené poplatky EPR systému v kombinaci s edukací spotřebitelů mohou do jisté míry změnit poptávku po hračkách, respektive změnit preference spotřebitelů ke kvalitnějším hračkám a eliminaci nejlevnějších segmentů *“play and throw”*.

³⁰ OECD (2016). Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management. <https://doi.org/10.1787/9789264256385-en>

³¹ OECD (2016). Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management. <https://doi.org/10.1787/9789264256385-en>

2 OBECNÉ SOUVISLOSTI

2.1 CÍLE ÚPRAVY

Zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobců (EPR) v oblasti hraček v České republice si klade za hlavní cíl snížení množství odpadu z hraček končícího na skládkách a podporu přechodu k oběhovému hospodářství. Klíčovým záměrem je přesunout část odpovědnosti za nakládání s hračkami na konci jejich životnosti z obcí a spotřebitelů na výrobce a dovozce, což by je mělo motivovat k vývoji ekologičtějších produktů a využívání recyklovaných materiálů.

Mezi očekávané přínosy pro životní prostředí patří snížení objemu odpadu z hraček směřujícího na skládky, efektivnější využívání zdrojů díky podpoře recyklace a opětovného použití hraček, jakož i celkové snížení environmentální stopy průmyslu výroby hraček. EPR systém by měl také podporovat ekodesign hraček s důrazem na jejich opravitelnost, recyklovatelnost a delší životnost, což by vedlo k úsporám primárních surovin a energie.

Z ekonomického hlediska může EPR přinést obcím úspory nákladů nebo jejich částečnou úhradu. Obce nyní nesou hlavní břemeno nakládání s odpady z hraček. Přenesení odpovědnosti a nákladů na výrobce, dovozce a prodejce hraček by zároveň mohlo stimulovat inovace a rozvoj nových cirkulárních obchodních modelů a služeb, jako jsou opravy, repasování či sdílení hraček, což by mělo pozitivní dopady na zaměstnanost v těchto sektorech.

EPR systém by rovněž mohl přinést společenské benefity, jako je zvýšení povědomí veřejnosti o udržitelné spotřebě, podpora zodpovědného nakládání s použitými hračkami a rozvoj druhého života produktů prostřednictvím opětovného použití a sdílené ekonomiky. Dostupnost cenově výhodného repasovaného zboží by mohla mít sociální přínos pro domácnosti s nižšími příjmy.

Celkově tak zavedení EPR pro hračky představuje nástroj, který by mohl napomoci k dosažení cílů oběhového hospodářství, podpoře hierarchie nakládání s odpady, snížení environmentálních dopadů a úsporám nákladů. Je však nezbytné, aby byly systémové parametry vhodně nastaveny a zajistila se spolupráce všech zúčastněných stran, aby byl systém efektivní, spravedlivý a společensky přínosný.

Zároveň je třeba konstatovat, že případné zavedení systému EPR v oblasti hraček není důsledkem přímého apelu nebo direktivy ze strany EU, ale národní iniciativou. Z toho důvodu musí být konkrétní hodnoty cílů pro tento systém pečlivě odůvodněny, neboť jejich stanovení bude primárně politickým rozhodnutím. Stanovené cíle musí proto být realistické a zároveň dostatečně ambiciózní k dosažení žádoucích změn v oblasti oběhového hospodářství. Je klíčové, aby byly tyto cíle podloženy silnými argumenty a doprovázeny transparentními a měřitelnými ukazateli, které umožní sledovat pokrok a zajišťují odpovědnost všech zúčastněných stran. Takový proces však bude vyžadovat širokou diskusi a konsenzus mezi výrobcí, obchodníky, regulatorními orgány a společnostmi zajišťujícími chod odpadového hospodářství tak, aby reflektovaly společenské, ekonomické a environmentální priority ČR.

2.2 PŘEHLED RELEVANTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V OBLASTI EPR

Legislativní rámec EPR v EU

V rámci evropského práva je EPR považován za jeden ze základních pilířů odpadové politiky, který se odráží v různých právních předpisech EU, jež uvádějí v život hierarchii nakládání s odpady tím, že motivují výrobce, aby minimalizovali množství vznikajícího odpadu, a pokud odpad vzniká, aby řešili otázku jeho zpracování.³²

Vytvoření EPR by mělo podporovat oběhové hospodářství, redukovat odpad a zvyšovat recyklační sazby. Je klíčové, aby systém byl kompatibilní s evropskými směnicemi a národními zákony v oblasti odpadů.

Za stěžejní aspekty lze označit následující:

- Rámcová směrnice o odpadech 2008/98/ES, která mimo jiné:³³
 - Definuje hierarchii nakládání s odpady (prevence, opětovné použití, recyklace, energetické využití, skládkování).
 - Potvrzuje „zásadu znečišťovatel platí“, podle níž musí náklady spojené s nakládáním s odpady uhradit prvotní původce odpadu.
 - Zavádí pojem „rozšířená odpovědnost výrobce“.
 - Zavádí cíle využití a recyklace v souvislosti s odpadem z domácností.
- Pozměňující směrnice (EU) 2018/851, která:
 - Jako součást balíčku opatření o oběhovém hospodářství pozměňuje směrnici 2008/98/ES.
 - Stanovuje minimální provozní požadavky na systémy rozšířené odpovědnosti výrobce.
 - Zaměřuje se na posílení pravidel pro předcházení vzniku odpadů, vyžaduje od členských států podporu udržitelné výroby a spotřeby, včetně návrhů, které zahrnují ekodesign a opravitelnost výrobků. Důraz je kladen na minimalizaci odpadu z kritických surovin, dostupnost náhradních dílů a informací pro opravy.
 - Stanovuje nové cíle recyklace komunálního odpadu do roku 2025.³⁴
- Specifické směrnice a nařízení EPR:
 - Směrnice 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních
 - Nařízení (EU) 2023/1542 o bateriích a odpadních bateriích, o změně směrnice 2008/98/ES a nařízení (EU) 2019/1020 a o zrušení směrnice 2006/66/ES. Toto nařízení

³² Pouikli, K. (2020). Concretising the role of extended producer responsibility in European Union waste law and policy through the lens of the circular economy. ERA Forum 20, 491–508. <https://doi.org/10.1007/s1202d#-020-00596-9>

³³ Evropská komise (2008). Směrnice č. 98/2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic ze dne 19. listopadu 2008 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0098>

³⁴ Evropská komise (2022). Právní předpisy EU v oblasti nakládání s odpadem. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/eu-waste-management-law.html>

- postupně nahradí směrnici 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech
- Směrnice o obalech a obalových odpadech 94/62/ES (která bude nahrazena novým nařízením o obalech a obalových odpadech)
- Směrnice 2000/53/ES o vozidlech s ukončenou životností
- Směrnice 2019/904 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí
- Ekodesign pro udržitelné produkty (ESPR), který podporuje principy a postupy udržitelného designu pro produkty bez specifických směrnic. V současné době se směrnice o ekodesignu vztahuje jen na tzv. energeticky významné produkty, tedy produkty spojené se spotřebou energie. Podle navrhovaného nařízení by se ale požadavky na ekodesign měly rozšířit na mnohem širší okruh produktů³⁵.

Rozšířená odpovědnost výrobce se stala významným prvkem environmentální politiky, který podporuje prosazování požadavků a předpisů o oběhovém hospodářství v oblasti odpadového práva a politiky EU. Zároveň funguje jako spojovací článek mezi různými legislativními a politickými oblastmi.

EU dále přijala koncept oběhového hospodářství (*angl. CE, neboli Circular Economy*) jako prostředek k řešení různých společenských výzev. Řada členských států již iniciovala strategie CE a nachází se na různých úrovních zapojení, přičemž CE je také jedním z klíčových prvků Green Deal. Přechod k oběhovému hospodářství na evropské úrovni upozornil na potřebu zacházet s odpady jako se zdroji energie a materiálů obsažených ve výrobcích, které je třeba udržet v hospodářském procesu co nejdéle a na vysoké úrovni kvality.

Legislativní rámec EPR v ČR

Mezi zásadní tuzemské legislativní předpisy lze uvést následující:

- Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech
 - Definuje hierarchii nakládání s odpady (prevence, příprava k opětovnému použití, recyklace, jiné využití, odstraňování).
 - Stanovuje obecné povinnosti při nakládání s odpady.
- Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností
 - Zavádí princip rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) pro výrobky jako elektrozařízení, baterie, pneumatiky, vozidla s ukončenou životností.
 - Stanovuje povinnosti výrobců těchto výrobků zajistit jejich zpětný odběr a následné využití.

³⁵ Evropská komise (2023). Ecodesign for Sustainable Products Regulation. Dostupné online: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products-regulation_en?prefLang=cs

- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech
 - Upravuje pravidla pro nakládání s obaly a obalovými odpady.
 - Zavádí princip EPR pro výrobce a dovozce obalů.
 - Stanovuje recyklační a využití cíle pro obalové odpady.
- Zákon č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí
 - Tento zákon uvádí seznam plastových výrobků, které je od 1. října 2022 zakázáno uvádět na trh a do oběhu. Stanovuje nové povinnosti pro výrobce jednorázových plastových výrobků, včetně povinnosti evidence výrobků uvedených na trh, označování výrobků, a provádění osvětové činnosti.
 - Výrobci jsou povinni hradit náklady obcím za úklid odpadu (littering) a zakládat a provozovat kolektivní systémy na sběr a recyklaci plastových výrobků. Zákon také stanovuje možné sankce za nedodržování zákonných povinností.

Vyhlášky:

- Vyhláška č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady
- Vyhláška č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů
- Vyhláška č. 30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech
- Vyhláška č. 345/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s vozidly s ukončenou životností
- Vyhláška č. 16/2022 Sb., o podrobnostech nakládání s některými výrobky s ukončenou životností

Koncepční dokumenty:

- Plán odpadového hospodářství ČR 2015–2024 s výhledem do 2035
 - Obsahuje Program předcházení vzniku odpadů.
 - Definuje cíle pro předcházení vzniku odpadů, omezování jejich produkce, podíly využití/recyklace.
 - Stanovuje opatření pro plnění hierarchie nakládání s odpady.
 - Obsahuje informace o stávajících systémech EPR a také naznačuje možnost zavádění EPR systémů pro další nové oblasti, jako jsou např. hračky nebo nábytek, za účelem zvýšení opětovného použití a recyklace těchto výrobků.
- Strategický rámec cirkulární ekonomiky ČR 2040
 - Prosazuje principy oběhového hospodářství ČR.
 - Podporuje předcházení vzniku odpadů, opětovné použití, recyklaci.
 - Navrhuje opatření v různých oblastech pro přechod k cirkulární ekonomice.
 - EPR zmíněn jako klíčový ekonomický nástroj, zejména v souvislosti s programy zpětného odběru pro obaly, elektrický a elektronický odpad, vozidla s ukončenou životností, pneumatiky, baterie a akumulátory.
- Akční plán Cirkulární Česko 2040 pro období 2022–2027

- Politika druhotných surovin ČR 2019–2022 (MPO)
- Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050

Základním právním předpisem pro oblast odpadového hospodářství je zákon o odpadech, který upravuje pravidla pro předcházení vzniku odpadů a nakládání s nimi při dodržování hierarchie způsobů nakládání s odpady.

Systém EPR je v ČR zakotven zejména v zákoně o výrobcích s ukončenou životností a zákoně o obalech. Tyto zákony ukládají výrobcům zodpovědnost za produkty na konci jejich životního cyklu, tj. povinnosti zpětného odběru, využití, financování nakládání s odpady atd.

Celková strategie odpadového hospodářství vč. cílů pro předcházení vzniku odpadů, recyklaci, využití odpadů apod. je dána Plánem odpadového hospodářství ČR a dalšími strategickými dokumenty, zejména Strategickým rámcem cirkulární ekonomiky ČR 2040 a jeho následnou implementací prostřednictvím navazujících akčních plánů.

Při zavádění systému EPR pro hračky je třeba zohlednit nejen předpisy v oblasti odpadového hospodářství a oběhového hospodářství, ale také legislativu zaměřenou na samotné hračky a jejich bezpečnost.

Právní předpisy o bezpečnosti hraček v EU

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/48/ES o bezpečnosti hraček. Tato směrnice stanovuje požadavky na bezpečnost hraček a jejich volný pohyb na vnitřním trhu s cílem zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví a bezpečnosti dětí.³⁶
- Nařízení REACH (Nařízení (ES) č. 1907/2006) – REACH (Registrace, hodnocení, autorizace a omezení chemických látek) se vztahuje na všechny chemické látky vyráběné nebo dovážené do EU v množstvích přesahujících jednu tunu ročně. Specificky pro hračky, REACH stanoví omezení pro použití některých nebezpečných chemikálií, které by mohly ohrozit zdraví dětí³⁷.
- Směrnice 2011/65/EU o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (RoHS) – relevantní pro elektrické a elektronické hračky, omezuje použití určitých nebezpečných látek³⁸.

Právní předpisy o bezpečnosti hraček v ČR

- Zákon o obecné bezpečnosti výrobků (č. 102/2001 Sb.) – Tento zákon transponuje evropské předpisy do českého právního řádu a zajišťuje, že všechny produkty, včetně hraček, které jsou

³⁶ Evropská komise (2022). Zajištění bezpečnosti hraček v Evropské Unii. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/ensuring-the-safety-of-toys-in-the-european-union.html>

³⁷ EU-OSHA. Nařízení REACH – nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek. Dostupné zde: <https://osha.europa.eu/cs/themes/dangerous-substances/reach>

³⁸ Evropská komise (2024). Směrnice č. 2011/65/EU ze dne 8. června 2011 o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/65/oj/ces>

uvedeny na trh, jsou bezpečné. Zákon vyžaduje, aby výrobci zajišťovali, že hračky nebudou představovat riziko pro zdraví nebo bezpečnost spotřebitelů³⁹.

- Nařízení vlády č. 86/2011 Sb., o technických požadavcích na hračky. Nařízení vlády o technických požadavcích na hračky v České republice transponuje směrnici EU o bezpečnosti hraček do národního právního rámce, stanovuje bezpečnostní normy pro design, výrobu a distribuci hraček s cílem zabezpečit ochranu zdraví a bezpečnost dětí. Nařízení zahrnuje specifické požadavky na chemické složení, mechanickou a fyzikální bezpečnost, a také na etiketaci, aby byly hračky bezpečné pro jejich každodenní používání⁴⁰.
- Technická norma ČSN EN 71 - Série norem ČSN EN 71 definuje bezpečnostní požadavky pro hračky v České republice. Tyto normy pokrývají širokou škálu bezpečnostních aspektů, včetně mechanických a fyzikálních vlastností, hořlavosti, chemické bezpečnosti a elektrické bezpečnosti hraček.

V kontextu EPR je klíčové, že požadavky na bezpečný design hraček mohou ovlivnit jejich recyklovatelnost, opravitelnost a celkovou životnost. Směrnice proto přímo souvisí s naplňováním cílů EPR, jakými jsou prodloužení životního cyklu produktů, omezování jejich dopadu na životní prostředí a podpora opětovného použití a recyklace materiálů. Při nastavování parametrů EPR systému pro hračky bude nutné zohlednit veškeré relevantní požadavky plynoucí z této směrnice o bezpečnosti hraček.

2.3 ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU V OBLASTI A SOULADU S ŠIRŠÍ DEFINICÍ ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

V České republice, stejně jako v mnoha dalších zemích, se odpady z hraček stávají stále větším problémem v kontextu odpadového a oběhového hospodářství. K dispozici nejsou detailní data o množství hraček, které končí jako odpad, což komplikuje efektivní plánování a implementaci odpadových strategií. Hračky jsou v odpadových statistikách řazeny dle Katalogu odpadů pod obecnější kategorie jako směsný komunální odpad (20 03 01) nebo plastový odpad (20 01 39).

Hračky je často složité třídit do správných odpadových kontejnerů, protože jsou vyrobeny z různých materiálů a obvykle nejsou označeny pomocnými značkami indikujícími jejich materiálové složení, jak je to běžné u potravinových obalů. Podle mluvčí společnosti EKO-KOM Lucie Müllerové⁴¹ hračky, které nelze jednoduše třídit, jako jsou ty z gumy, silikonu nebo smíšených materiálů, obvykle končí ve směsném odpadu. Na druhou stranu hračky z jednotných materiálů, jako jsou plastové hračky s jasně identifikovatelným složením, kovové nebo papírové, mají lepší šanci na recyklaci.

³⁹ MPO (2019). Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů, v platném znění: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/pravni-predpisy-pro-ochranu-spotrebitele/zakon-c--102-2001-sb---o-obecne-bezpecnosti-vyrobku-a-o-zmene-nekterych-zakonu--v-platnem-zneni--243606/>

⁴⁰ Nařízení vlády č. 86/2011 Sb. Nařízení vlády o technických požadavcích na hračky. Dostupné zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-86>

⁴¹ EkoneWS (2021). Kam s nepotřebnými hračkami? Darování, swapy, opravy a až nakonec popelnice. Dostupné zde: <https://www.ekonews.cz/kam-s-nepotrebnymi-hrackami-darovani-swapy-opravy-a-az-nakonec-popelnice/>

Hračky obsahující baterie nebo elektrické kabely jsou po ukončení jejich životnosti považovány za elektroodpad a musejí být odevzdány do speciálních červených kontejnerů pro elektroodpad nebo do sběrného dvora. Přesto mnoho takových hraček končí v komunálním odpadu, což poukazuje na nedostatečné povědomí veřejnosti o správném třídění elektroodpadu, jak uvádí Daniel Šafář z Asekol. Celkově, data o množství recyklovaných hraček jsou omezená, a recyklace se týká jen malého procenta hraček, které jsou často rozděleny do různých kategorií a tříděny podle materiálu. Ačkoliv Asekol předává hračky k ekologické recyklaci, podrobnosti o procesu jsou minimální, a recyklované jsou zejména komponenty jako tištěné spoje, motůrky, a plasty, jejichž recyklovatelnost závisí na tržní poptávce a složení.

Plyšové hračky by měly být vyprané a odevzdány do popelnice na textil, zatímco celoplastové hračky patří do žluté popelnice. Dřevěné hračky mohou být znovu použity pro další výrobu nebo odevzdány do sběrného dvora, jak uvádí Lucie Müllerová z EKO-KOM.⁴² Kovové hračky je vhodné třídit do šedé popelnice na kovy, pokud jsou čisté a neobsahují žádné nebezpečné látky. Pokud jde o kovové hračky složené z více materiálů nebo objemné kovové hračky, je třeba je odnést do sběrného dvora. Papírové hračky, pokud nejsou znečištěné, patří do modré popelnice na papír. Je důležité, aby papírové hračky nebyly mokré, mastné nebo jinak znečištěné, aby mohly být správně recyklovány.⁴³

Velkým problémem je však stále vysoký podíl skládkování odpadních hraček. Ačkoliv přesná čísla nejsou k dispozici, odborníci odhadují, že více než polovina hračkového odpadu končí na skládkách. To představuje enormní plýtvání cennými materiály (především plasty) a zatěžování životního prostředí. Protože ale recyklovatelnost plastového materiálu z hraček je často omezená, v mnohých případech může končit ve spalovně.

Ve srovnání se skládkováním a energetickým využitím je recyklace odpadních hraček v ČR na velmi nízké úrovni. Chybí dostatečné specializované kapacity pro efektivní třídění a recyklaci různých materiálových složek hraček. Omezená je také logistika odděleného sběru hračkového odpadu. V ČR však existuje několik možností, jak staré hračky znovu využít či znovu nabídnout.

Například re-use centra umožňují odevzdání nepotřebných hraček, které pak mohou být znovu použity. Mimo re-use centra existuje možnost upcylace, kterou se zabývá platforma Upcycling.cz. Tato platforma nabízí inspiraci a návody na různé upcylační projekty, které dávají starým hračkám nový účel.

Prodej použitých hraček je možný na platformách jako Vinted, Marketplace, Aukro a v bazarech, které poskytují jednoduché rozhraní pro inzerci a prodej použitých předmětů. Další možností jsou swapy – organizované akce, kde lidé mohou vyměňovat nepotřebné hračky. Tyto akce se pravidelně konají ve větších městech jako Praha, Brno a Ostrava a podporují komunitní výměnu, čímž snižují množství odpadu.

⁴² Ekonews (2021). Kam s nepotřebnými hračkami? Darování, swapy, opravy a až nakonec popelnice. Dostupné zde: <https://www.ekonews.cz/kam-s-nepotrebnymi-hrackami-darovani-swapy-opravy-a-az-nakonec-popelnice/>

⁴³ Papír – jak třídit. Dostupné z: <https://www.jaktridit.cz/cz/trideni/tridene-odpady/papir/>
<https://www.jaktridit.cz/cz/trideni/tridene-odpady/kovy/>

Darování hraček do nadačních obchodů jako ADRA nebo projektů jako "Daruji za odvoz" pomáhá potřebným a podporuje charitativní účely. Veřejné skříně, umístěné v různých městech, umožňují anonymní darování hraček, čímž podporují opětovné využití a sdílení zdrojů. Knihovny věcí, například v Praze, nabízejí možnost půjčování hraček na určitou dobu, což snižuje potřebu vlastnit hračky a podporuje jejich sdílení. Sdílené dílny, jako je Dílna Šikulka, umožňují opravy hraček za asistence odborníků, čímž se prodlužuje jejich životnost a snižuje množství odpadu.

Další iniciativou je například projekt Opravárna, který nabízí možnost opravit elektronické hračky, které by jinak skončily jako odpad. Tyto iniciativy jsou však často omezené a nejsou dostatečně využívány. Většina plastových hraček, jako jsou Lego bloky, může být recyklována, pokud jsou správně odevzdány, ale mnoho hraček z plastů končí ve směsném odpadu a jejich recyklace je komplikovaná kvůli neznámému složení materiálů.

Aktuální praxe nakládání s odpadem z hraček v ČR nedosahuje dle nereprezentativního fokusního průzkumu mezi odborníky na odpadové hospodářství ideálních standardů širší definice odpadového hospodářství, která preferuje minimalizaci odpadu, jeho opětovné použití a recyklaci. Z tohoto pohledu je zřejmé, že existuje potřeba dalších zlepšení, včetně rozvoje infrastruktury, legislativních úprav a osvěty mezi spotřebiteli. Efektivní implementace systému EPR pro hračky by tedy mohla přispět ke zlepšení této situace tím, že by zaváděla odpovědnost výrobců za celý životní cyklus svých výrobků (resp. hraček), podporovala inovace ve výrobě a rozšiřovala možnosti recyklace a opětovného použití.

Celkově lze konstatovat, že ačkoliv jsou v ČR již některé kroky k lepšímu nakládání s odpady z hraček podnikány, stále je mnoho prostoru pro zlepšení, zejména v oblastech recyklace a prevence odpadu. Zavádění a efektivní implementace EPR systému by mohly tyto procesy podpořit a přinést tak pozitivní změny v odpadovém hospodářství v oblasti hraček.

2.4 ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI

2.4.1 FRANCIE

Francie, jako první země na světě, zavedla systém EPR pro hračky v lednu 2022. Tento systém byl včleněn pod kolektivního správce Éco-mobilier (nyní Ecomaison) a je založen na spolupráci mezi výrobcí, distributory, kolektivními systémy, místními úřady a dalšími zainteresovanými stranami.

V kontextu naléhavé ekologické situace je přechod na oběhové hospodářství klíčovým řešením, jak omezit spotřebu zdrojů. Pro urychlení tohoto přechodu francouzská vláda po konzultaci se zainteresovanými stranami zveřejnila na jaře 2018 plán oběhového hospodářství (FREC), který potvrdil vytvoření nových systémů rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR). Toto rozhodnutí bylo promítnuto do Zákona proti plýtvání a na podporu oběhového hospodářství (AGEC) z 10. února 2020, který od 1. ledna 2022 zavádí systém EPR také pro hračky.

Aby vláda mohla tyto systémy zavést a dotčené subjekty měly k dispozici aktuální informace a data, francouzská Agentura pro ekologickou transformaci (ADEME) zahájila před jejich implementací zpracování studií ve dvou fázích:

1. Úvodní fáze inventarizace odvětví hraček (listopad 2018 – březen 2019) poskytla kvantitativní i kvalitativní rámec pro toto odvětví.
2. Druhá fáze studie (prosinec 2019 – září 2020) ve spolupráci se zainteresovanými stranami nastínila organizaci budoucího systému (scénáře, výkonnostní cíle, ekomodulace).

Shrnutí studie popisuje organizaci trhu s hračkami, nakládání s odpady a nastiňuje, jak by mohl systém EPR pro hračky vypadat. Jeho zavedení by mělo podpořit opětovné použití a recyklaci hraček na konci jejich životnosti⁴⁴.

V roce 2017 se ve Francii prodalo téměř 157 000 tun hraček, což představuje trh ve výši přibližně 3,5 miliardy EUR.⁴⁵ Francouzský trh s hračkami je poměrně stabilní a téměř 90 % prodaných hraček se dováží. Studie o životním cyklu hraček ukázaly, že domácnosti, které se chtějí zbavit svých hraček, se rády uchylují k dalšímu prodeji a darování svým okolím. Rozšířený je také fenomén skladování hraček, který trvá v průměru 10 let. S ohledem na tyto různé jevy odhaduje ADEME, že se každý rok vyhodí téměř 100 000 tun hraček⁴⁶.

Před oficiálním zavedením systému EPR v odvětví hraček ve Francii proběhlo několik pilotních projektů a přípravných aktivit s cílem získat praktické zkušenosti a připravit hladkou implementaci systému. V regionu Jura, známém jako "země hraček", proběhly první sběry hraček ve veřejných recyklačních střediscích. Experimenty od července do prosince 2022 poskytly cenné informace o typech sbíraných hraček a vhodných kontejnerech pro sběr. Další významnou iniciativou byl pilotní sběr hraček ve školách ve Versailles Academy, zahájený společností Ecomaison v listopadu 2022. Během vánočního období se zapojilo 182 škol, bylo shromážděno 15 tun hraček a 50 000 studentů a rodičů bylo upozorněno na možnosti darování a opětovného použití hraček.

Pilotní projekty také umožnily mobilizovat místní aktéry, zejména solidární sdružení, která hrají důležitou roli v oblasti opětovného použití a darování hraček. Téměř rok byl věnován strukturování spolupráce s těmito organizacemi s cílem propojit sběrná místa s aktéry opětovného použití.

Vzhledem k významnému množství odpadu z hraček a současným vzorcům chování spotřebitelů při nakládání s nepotřebnými hračkami se systém EPR v odvětví hraček zaměřuje na několik klíčových cílů. Tyto cíle mají za úkol prodloužit životnost hraček, zlepšit jejich sběr a recyklaci a snížit množství hračkového odpadu končícího v komunálním odpadu

⁴⁴ ADEME (2020). Étude préalable à la mise en place de la filière REP Jouets. Dostupné na: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/4084-etude-prealable-a-la-mise-en-place-de-la-filiere-rep-jouets.html>

⁴⁵ Data z roku 2017 jsou posledním přesným dostupným údajem společnosti ADEME. V mediálních výstupech lze nicméně dále dohledat, že v roce 2021 dosáhl meziroční nárůst objemu prodaných hraček výše 5,1 %, což znamenalo meziroční nárůst tržeb ve výši 2,9 %, viz zde: https://www.lemonde.fr/economie/article/2022/01/13/annee-record-pour-les-ventes-de-jouets-en-france_6109331_3234.html

⁴⁶ Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires (2024). Jouets. Dostupné na: [Jouets | Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires \(ecologie.gouv.fr\)](https://www.jouets.gouv.fr/)

Cílem tohoto odvětví je především:

- Podpora opětovného použití a oprav hraček, s důrazem na spolupráci s organizacemi sociální a solidární ekonomiky.
- Rozvoj nových sběrných kanálů pro hračky, včetně zpětného odběru u distributorů.
- Zvýšení recyklace hraček, které nejsou vhodné pro opětovné použití.
- Snížení množství hračkového odpadu shromažďovaného městskými odpadovými službami.⁴⁷

Legislativní rámec

Přehled zásadních francouzských legislativních předpisů EPR hraček lze shrnout následovně:

- Současný zákon o životním prostředí (Code de l'environnement)⁴⁸ poskytuje právní rámec pro provádění EPR, včetně definic, povinností a mechanismů prosazování. Vymezuje povinnosti výrobců, dovozců a distributorů hraček, jakož i úlohu organizací PRO při nakládání s hračkami s ukončenou životností.
- Zákon proti plýtvání a na podporu oběhového hospodářství (AGEC) z roku 2020 přinesl úpravy EPR směrem k větší transparentnosti a oběhovému hospodářství. Zavádí ambiciózní cíle v oblasti sběru a recyklace a podporuje transparentnost informací pro spotřebitele. Dále zákon zřizuje registr organizací odpovědnosti výrobců a nastavuje povinnosti pro výrobce, včetně návrhu recyklovatelnosti a vzdělávání spotřebitelů. Klíčovým prvkem je vytvoření solidárního fondu pro podporu opětovného použití, který má za cíl vytvořit 70 000 pracovních míst a poskytnout lidem v nejistých podmínkách přístup k dostupnému spotřebnímu zboží. Přinesl také další drobné úpravy a zpřesnění systému EPR, včetně požadavků na transparentnost⁴⁹.
- Prováděcí vyhlášky ze dne 27. října 2021 a 14. prosince 2021 o specifikacích eko-organizací a jednotlivých systémů v odvětví EPR hraček. Tato vyhláška specifikuje cíle a metody implementace povinností uložených eko-organizacím a individuálním systémům⁵⁰.

⁴⁷ Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires (2024). Jouets. Dostupné na: [Jouets | Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires \(ecologie.gouv.fr\)](https://ecologie.gouv.fr/jouets)

⁴⁸ ADEME (2024). Filières à Responsabilité Élargie du Producteur. Dostupné na: [Fonctionnement | Filières à Responsabilité Élargie du Producteur \(ademe.fr\)](https://ademe.fr/fonctionnement-filiere-responsabilite-elargie)

⁴⁹ ELLEN MACATHUR FOUNDATION (2021). FRANCE'S ANTI-WASTE AND CIRCULAR ECONOMY LAW: ELIMINATING WASTE AND PROMOTING SOCIAL INCLUSION. Dostupné na: [France's Anti-waste and Circular Economy Law \(ellenmacarthurfoundation.org\)](https://ellenmacarthurfoundation.org/france-anti-waste-and-circular-economy-law)

⁵⁰ Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires (2024). Jouets. Dostupné na: [Jouets | Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires \(ecologie.gouv.fr\)](https://ecologie.gouv.fr/jouets)

Definice hraček spadajících do EPR

Podle francouzských předpisů, konkrétně vyhlášky č. 2010-166 ze dne 22. února 2010 o bezpečnosti hraček⁵¹, se za hračky považují výrobky, které jsou navrženy či určeny, výlučně či nevýlučně, ke hře dětmi do čtrnácti let.

Do působnosti EPR spadají hračky dle výše uvedené definice, a dále modely, hlavolamy a deskové hry⁵². Naopak vyloučeny jsou předměty pro psaní a kreslení (pera, fixy, štětce, barvy atd.), pokud nejsou součástí hry zahrnuté do působnosti EPR. A dále se EPR nevztahuje na hračky, které jsou mimo působnost vyhlášky o bezpečnosti hraček:

- a) Hromadná zařízení určená pro veřejnost
- b) Zábavní automaty, též na mince, určené pro veřejné použití
- c) Vozidla pro děti vybavená spalovacími motory
- d) Hračky s parním motorem
- e) Praky

V praxi EPR pokrývá širokou škálu hraček, jako jsou venkovní a vnitřní hry (panenky, plyšové hračky, stavebnice, akční hry atd.), stolní hry a skládačky (do 500 dílků), a dárkové hračky distribuované zdarma jako součást prodeje jiného výrobku (např. dětského jídla nebo hraček pro děti v časopisech). Zahrnuti jsou i modely, skládačky (nad 500 dílků) a stolní hry pro děti nad 14 let. Příklady hraček, na které se vztahuje EPR jsou uvedeny v průvodci Ecomaison.⁵³

Pokud hračka obsahuje elektrické či elektronické součásti, je třeba posoudit, zda spadá do EPR hraček, nebo do EPR elektrických a elektronických zařízení (EEZ). Rozhodující je, zda je elektrická/elektronická část oddělitelná a zda může fungovat samostatně. Pokud ano, spadá tato část do EPR EEZ, zatímco zbytek hračky do EPR hraček. Pokud ne a primární funkcí je interaktivita, spadá celá hračka do EPR EEZ (např. Interaktivní panenka).

Pokud je baterie prodávána s výrobkem a vyjímatelná, spadá do EPR baterií a akumulátorů.

Specifickou kategorií jsou krabice od hraček. Ty jsou považovány za součást hračky a spadají do EPR hraček, pokud jsou herním komponentem (např. u deskových her). Papírové součásti hraček o gramáži do 224 g/m² spadají do EPR papíru (např. omalovánky), pokud nejsou z této povinnosti vyloučeny. Nicméně jejich případné vynětí z EPR papíru neznamena automaticky zahrnutí do EPR hraček (např. samolepky)⁵⁴.

⁵¹ Republique Francaise (2011). Décret n° 2010-166 du 22 février 2010 relatif à la sécurité des jouets. Dostupný na: https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000021866157

⁵² Republique Francaise (2022). Code de l'environnement, Article R543-320. Dostupný na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000044095934/

⁵³ Seznam hraček, zařazených a vyloučených ze systému EPR ve Francii je uveden na stranách 32-35 v průvodci Ecomaison (2024). Dostupný na: https://ecomaison.com/ressources/jouets-guide-de-ladherent/?ressource_lang=EN

⁵⁴ Ecomaison (2024). Toys Member's Guide. Dostupné na: https://ecomaison.com/ressources/jouets-guide-de-ladherent/?ressource_lang=EN

Fungování EPR systému

Zavedení systému EPR v oblasti hraček vyžaduje jasné vymezení povinností a odpovědnosti jednotlivých subjektů na trhu. Výrobci hrají klíčovou roli při zajišťování financování a fungování celého systému, a proto je nezbytné jejich důsledné zapojení a plnění stanovených povinností. Pouze při spolupráci všech zúčastněných stran lze dosáhnout efektivního nakládání s odpadními hračkami a naplnit cíle oběhového hospodářství.

Výrobci hraček jsou fyzické nebo právnické osoby, které v rámci své profesní činnosti vyrábějí, dovážejí, montují nebo poprvé uvádějí na trh hračky určené k předání konečnému uživateli, a to buď za úplatu nebo bezúplatně, přičemž k uvedení na trh dochází na území Francie⁵⁵. Za uvedení na trh se považuje jakákoli kupní smlouva navržená, uzavřená nebo realizovaná ve Francii, a to i v případě prodeje na dálku a přeshraničního prodeje, pokud je fyzické uvedení na trh směřováno spotřebiteli nebo konečnému uživateli ve Francii.

Mezi výrobce hraček se tak řadí různé subjekty, například:

- Společnosti, které hračky přímo vyrábějí
- Dovozci hraček ze zahraničí
- Maloobchodní řetězce nebo nákupní střediska, která hračky prodávají pod vlastní značkou
- Distributoři, kteří hračky poprvé uvádějí na trh ve Francii

Výrobci hraček mají v rámci systému rozšířené odpovědnosti výrobců (EPR) následující povinnosti⁵⁶:

- Zajistit sběr, recyklaci a nakládání s odpadem z hraček, a to buď prostřednictvím kolektivního systému (tzv. PRO), nebo individuálně.
- Registrovat se u příslušné organizace zajišťující fungování systému EPR a podepsat smlouvu o poskytování služeb. V případě distribuční sítě nebo pokud jeden právní subjekt zahrnuje více prodejných míst, není nutná individuální registrace jednotlivých prodejen, s výjimkou těch, které jednají samostatně jako prodejci. Po registraci obdrží výrobce jedinečné identifikační číslo, které dokládá jeho zápis do národního rejstříku a musí být uvedeno v obchodních podmínkách nebo jiných smluvních dokumentech týkajících se prodeje hraček.
- Pravidelně hlásit množství hraček uvedených na trh a platit odpovídající ekologický poplatek.
- Uvádět jedinečné identifikační číslo v rámci systému EPR ve všeobecných obchodních podmínkách nebo jiných smluvních dokumentech týkajících se prodeje hraček.

Výrobci hraček jsou povinni pravidelně ohlašovat množství hraček uvedených na trh příslušné organizaci zajišťující fungování systému EPR. Toto prohlášení slouží k vyúčtování ekologického poplatku a předkládání údajů národnímu registru výrobců. Přesné a včasné ohlašování údajů o uvedení hraček

⁵⁵ Republique Francaise (2022). Code de l'environnement, Article R543-320. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000044095934/

⁵⁶ Republique Francaise (2022). Code de l'environnement, Article L541-10. Dostupný na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000041599099/

na trh je klíčové pro efektivní fungování celého systému EPR. Pouze tak lze zajistit spravedlivé rozdělení nákladů na sběr, recyklaci a nakládání s nimi mezi jednotlivé subjekty na trhu a dosáhnout cílů oběhového hospodářství v oblasti hraček.

V roce 2022 proběhlo v říjnu prohlášení založené na odhadu údajů o uvádění hraček na trh za prosinec 2022 a v lednu 2023 bylo provedeno prohlášení o skutečných množstvích za poslední čtvrtletí roku 2022 bez vyúčtování ekologického poplatku.

Od roku 2023 podávají výrobci hlášení čtvrtletně:

- Výrobci podávají hlášení nejpozději 30 dnů po skončení čtvrtletí, za které je prohlášení otevřeno.
- Hlášení se provádí na základě skutečných údajů o uvedení na trh za předchozí čtvrtletí.
- Datum prohlášení nemá vliv na datum splatnosti ekologického poplatku.
- Platba ekologického poplatku se provádí 45 dnů po skončení základního čtvrtletí, bez ohledu na datum ohlášení.⁵⁷
- V případě podání prohlášení po uplynutí 30denní lhůty je platba splatná ke dni přijetí.

Režim výjimky z prohlášení (roční ohlašování):

- Výrobci, kteří uvedou na trh méně než 15 000 jednotek ročně (s maximální hmotností jednotky 10 kg a celkovou hmotností nižší než 15 tun), mohou využít zjednodušeného režimu s jediným ročním prohlášením.
- Roční prohlášení může být učiněno buď na základě skutečných informací o uvádění na trh, nebo na základě paušální sazby (22 EUR na 100 jednotek).
- Výrobce si na začátku každého finančního roku zvolí způsob vykazování (skutečný nebo paušální) a není možné jej v průběhu roku změnit.
- Období pro podávání prohlášení v režimu výjimky je leden roku následujícího po roce, za který se prohlášení podává.

Specifické případy:

- Dárkové hračky se deklarují na sadu 1 000 kusů (nikoli na jednotku) se sazbou 7,00 EUR bez DPH za sadu.
- Výrobky směřující na export se do základu pro uvádění na trh nezapočítávají. Pokud výrobce prodává hračky distributorovi nebo distribučnímu zprostředkovateli, který část těchto hraček vyváží mimo území státu, odečte se toto množství od základu pro uvádění na trh.

⁵⁷ Ecomaison (2024). Toys Member's Guide. Dostupné na: https://ecomaison.com/ressources/jouets-guide-de-ladherent/?ressource_lang=EN

Kontrola plnění povinností:

- Organizace zajišťující fungování systému EPR provádí audity s cílem ověřit správnost a úplnost údajů poskytovaných výrobcí. V případě zjištění nedostatků mohou být uplatněny sankce v souladu s podmínkami smlouvy o poskytování služeb.

Systém sběru hraček

Zákazníci mají několik možností, jak odevzdat použité hračky:

- Výměna "1 za 0": Hračky lze odnést zpět do prodejny bez povinnosti nákupu nového výrobku. Tato možnost se vztahuje na prodejny s prodejní plochou hraček mezi 400 a 1000 m² (pro hračky s rozměry menšími než 160 cm) a na prodejny s prodejní plochou větší než 1000 m² (pro všechny hračky bez podmínek).
- Vrácení "1 za 1": Hračky lze přinést zpět do prodejny pouze v případě, že si zákazník koupí jiný výrobek stejného typu. Tato možnost se týká prodejen s prodejní plochou hraček mezi 200 a 400 m² a prodejců na dálku s ročním obratem spojeným s hračkami rovným nebo vyšším než 100 000 EUR bez daně.
- Odevzdání v místním sběrném místě nebo na výdejním místě při doručení nového výrobku.⁵⁸
- Darování subjektu sociální ekonomiky.
- Odevzdání ve sběrném středisku odpadů.^{59 60}

Hračky obsahující baterie jsou považovány za elektrická a elektronická zařízení. Před odevzdáním je třeba z nich baterie vyjmout a odložit do speciálních kontejnerů v obchodech přijímajících použité baterie. Po vyjmutí baterií lze tyto hračky odevzdat v obchodech, které přijímají zpětně použitá elektrická a elektronická zařízení.

Eko-organizace Ecomaison organizuje sběr použitých hraček poskytováním sběrných terminálů do prodejen a komunikačních sad obchodníkům. Obchodníci jsou povinni informovat zákazníky o všech možnostech zpětného odběru hraček a poskytnout jim informace o nejbližších sběrných místech.

Hračky vrácené do obchodů jsou tříděny podle jejich stavu. Pokud mohou být znovu použity, jsou svěřeny subjektům sociální a solidární ekonomiky. Nejvíce poškozené hračky jsou recyklovány a přeměněny na suroviny (dřevo, kovový šrot, plast, pěna atd.).

⁵⁸ Pokud se prodej s dodáním uskutečňuje v obchodě nebo přes internet, vztahuje se povinnost zpětného odběru 1 za 1 na distributory, který prodej s dodáním uskutečňují (pokud jejich roční tržby přesahují 100 000 EUR za hračky).

⁵⁹ Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires (2023). FAQ relative à la reprise en magasin de mes produits du quotidien. Dostupné na: https://www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/FAQ%20reprise%20en%20magasin_0.pdf

⁶⁰ Ecomaison (2024). Jouets: une filière de réemploi et recyclage pour leur offrir une seconde vie. Dostupné na: <https://ecomaison.com/filiere-jouet/>

Poplatky v systému EPR hraček

Pro účely stanovení ekologických poplatků se hračky dělí do následujících podkategorií:

- Venkovní hry (hračky na kolečkách, sportovní hračky, letní hračky, vybavení, hračky na hřiště atd.)
- Vnitřní hračky (stolní hry, skládačky a modely)
- Ostatní hračky (figurky, panenky, plyšové hračky, dětské hračky, miniaturní vozidla, stavebnice a průzkumné sady atd.)
- Dárkové hračky (hračky, které jsou spotřebiteli rozdávány zdarma jako součást prodeje jiného výrobku, například dětské jídlo nebo časopis)

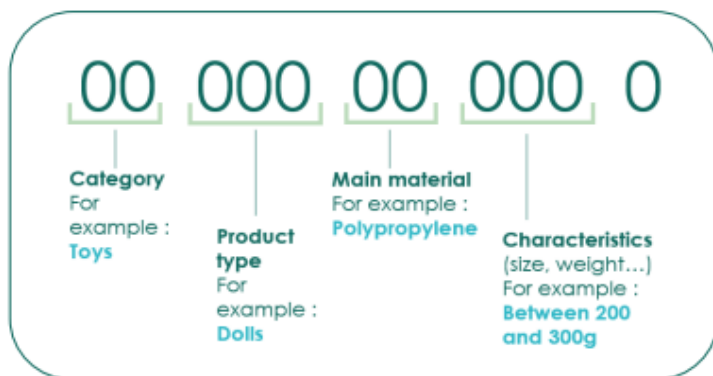
Obrázek 1: Čtyři podkategorie výrobků na stupnici ekologických poplatků

Zdroj: Ecomaison (2024)

Každý výrobek musí být označen jedenáctimístným kódem, který slouží k zařazení výrobku do příslušné kategorie a stanovení odpovídajícího ekologického poplatku. Kód výrobku se skládá z následujících položek:

Obrázek 2: Značení vyrobených hraček pro stanovení ekologického poplatku

Zdroj: Ecomaison (2024)

- Kategorie výrobku (venkovní hračky, vnitřní hračky, ostatní hračky, dárkové hračky)
- Typ výrobku upravený podle kategorie (panenky, imitace na hraní atd.)
- Hlavní materiál zvolený podle většinové hmotnostní složky výrobku
- Charakteristika odpovídající hmotnosti výrobku bez obalu
- Jedenáctá číslice nastavená na 0 (možnost budoucích ekologických modulací)

Nástroj pro kódování výrobků je k dispozici ke stažení na stránkách PRO⁶¹.

V roce 2022 byl ekologický poplatek vypočítán na základě odhadu obrátu (v tunách a v příjmech z uvádění hraček na trh) za prosinec 2022. Sazba činila:

- 0,10 % z příjmů včetně případné daně pro "distributorské" členy
- 0,15 % z příjmů bez případné daně pro "výrobce/průmyslové členy" (distributory)

Od 1. ledna 2023 je platná sazba ekologického poplatku definována ve stupnici stanovené příslušnou organizací (viz Obrázek 3). Nařízení nestanoví povinnost uvádět ekologický poplatek na výrobcích nebo v místě prodeje. Tyto poplatky slouží k financování sběru, recyklace a nakládání s hračkami jako odpadem a zvyšování povědomí o darování a opětovném použití hraček v rámci systému rozšířené odpovědnosti výrobců. Výše poplatků se stanoví na základě zařazení výrobku do příslušné kategorie a jeho hmotnosti, přičemž je kladen důraz na podporu ekologicky šetrných a snadno recyklovatelných materiálů.

Ve francouzském systému EPR pro hračky existuje možnost zjednodušeného režimu pro výrobce, kteří uvedou na trh méně než 15 000 jednotek hraček ročně. Zároveň platí, že každá hračka musí mít maximální hmotnost 10 kg a celková hmotnost všech hraček nesmí přesáhnout 15 tun. Tito výrobci

⁶¹ Ecomaison (2024). Toys Member's Guide. Dostupné na: https://ecomaison.com/ressources/jouets-guide-de-ladherent/?ressource_lang=EN

mohou využít možnosti ročního hlášení namísto čtvrtletního a platby paušální sazbou 22 EUR na 100 jednotek, aniž by deklaroval kategorie, hmotnosti nebo materiál těchto výrobků. Tento přístup zajišťuje, že i menší výrobci a dovozci hraček jsou zapojeni do systému EPR, čímž se zvyšuje celková efektivita sběru a recyklace. Zároveň tento systém nepředstavuje pro subjekty nepřiměřenou administrativní a finanční zátěž díky možnosti zjednodušeného režimu.

Obrázek 3: Výše poplatků platná pro finanční roky 2023 a 2024 dle hmotnosti a materiálového složení hraček

	Single material over 95% ¹		Main material over 50% ¹				No main material
	Metal	Wood, PP ² , PE ³ and mixed PP ² and PE ³	Metal	Paper, cardboard, wood, PP ² , PE ³ and mixed PP ² and PE ³	Other plastics	Other materials	
< 0.1 kg	0.01 €	0.01 €	0.01 €	0.01 €	0.02 €	0.02 €	0.02 €
≥ 0.1 kg and < 0.2 kg	0.02 €	0.03 €	0.03 €	0.03 €	0.04 €	0.05 €	0.05 €
≥ 0.2 kg and < 0.3 kg	0.03 €	0.04 €	0.04 €	0.05 €	0.07 €	0.08 €	0.08 €
≥ 0.3 kg and < 0.4 kg	0.04 €	0.06 €	0.06 €	0.07 €	0.09 €	0.11 €	0.11 €
≥ 0.4 kg and < 0.5 kg	0.05 €	0.07 €	0.07 €	0.08 €	0.12 €	0.14 €	0.14 €
≥ 0.5 kg and < 1 kg	0.08 €	0.11 €	0.11 €	0.14 €	0.19 €	0.24 €	0.24 €
≥ 1 kg and < 2 kg	0.15 €	0.22 €	0.22 €	0.27 €	0.38 €	0.47 €	0.47 €
≥ 2 kg and < 3 kg	0.25 €	0.37 €	0.37 €	0.44 €	0.63 €	0.78 €	0.78 €
≥ 3 kg and < 5 kg	0.39 €	0.59 €	0.59 €	0.70 €	1.01 €	1.24 €	1.24 €
≥ 5 kg and < 7 kg	0.59 €	0.88 €	0.88 €	1.05 €	1.52 €	1.86 €	1.86 €
≥ 7 kg and < 10 kg	0.73 €	1.09 €	1.09 €	1.31 €	1.89 €	2.33 €	2.33 €
≥ 10 kg and < 15 kg	1.21 €	1.82 €	1.82 €	2.18 €	3.15 €	3.88 €	3.88 €
≥ 15 kg and < 20 kg	1.70 €	2.55 €	2.55 €	3.05 €	4.41 €	5.43 €	5.43 €
≥ 20 kg and < 25 kg	1.74 €	2.62 €	3.11 €	3.73 €	5.39 €	6.62 €	6.62 €
≥ 25 kg and < 30 kg	1.92 €	2.88 €	3.61 €	4.33 €	6.25 €	7.69 €	7.69 €
≥ 30 kg and < 40 kg	2.20 €	3.30 €	4.36 €	5.23 €	7.55 €	9.30 €	9.30 €
≥ 40 kg and < 50 kg	2.54 €	3.81 €	5.33 €	6.39 €	9.23 €	11.35 €	11.35 €
≥ 50 kg and < 100 kg	3.81 €	5.72 €	8.43 €	10.11 €	14.61 €	17.98 €	17.98 €
≥ 100 kg and < 150 kg	4.84 €	7.26 €	12.71 €	15.25 €	22.02 €	27.10 €	27.10 €
≥ 150 kg and < 200 kg	6.78 €	10.16 €	17.79 €	21.35 €	30.84 €	37.95 €	37.95 €
≥ 200 kg and < 250 kg	8.71 €	13.07 €	22.87 €	27.45 €	39.64 €	48.79 €	48.79 €
> 250 kg	9.68 €	14.52 €	25.41 €	30.49 €	44.04 €	54.21 €	54.21 €

Zdroj: Ecomaison (2024)

Kolektivní systémy v rámci EPR hraček

Eko-organizace Ecomaison (dříve Eco-mobilier) byla schválena jako eko-organizace v sektoru hraček vyhláškou ze dne 21. dubna 2022. Eco-mobilier, působící od roku 2012 v oblasti nábytku, nyní rozšířila svou působnost i na opětovné použití a recyklaci hraček. Toto rozšíření odráží snahu o zjednodušení postupů pro podniky i jednotlivce, neboť mezi výrobky, materiály, distributory a obchodníky existují velmi úzké vazby.

Eko-organizace a individuální systémy jsou schvalovány na dobu maximálně šesti let s možností prodloužení. Musí prokázat technické kapacity, řízení a finanční a organizační prostředky ke splnění požadavků specifikace poplatků stanovených ministerstvem životního prostředí. Specifikace definují cíle a metody plnění povinností, včetně cílů snížení odpadů, opětovného použití, oprav, integrace recyklovaného materiálu a recyklace.

Kolektivní systém zastoupený eko-organizací má v rámci EPR hraček následující povinnosti:

- Realizovat studie možností začlenění recyklovaného materiálu do hraček, překážek recyklace a možností prodloužení životnosti hraček.
- Mít akční plán na podporu opětovného použití a opravy hraček, přičemž každý rok musí být do fondu přiděleno minimálně 100 000 EUR. Fond může být použit na podporu nákladů na opravy prováděné certifikovanými opraváři, včetně případů, kdy je oprava prováděna s pomocí uživatele na dálku, pokud jsou splněny určité podmínky.
- Podporovat výzkumné a vývojové projekty zaměřené na ekodesign a environmentální výkonnost hraček.
- Splňovat roční cíle sběru a recyklace, které jsou stanoveny jako procento z celkového množství hraček uvedených na trh v předchozím roce.
- Navrhnout opatření k podpoře ekodesignu hraček, včetně odměn a penalizací podle kritérií ekologické výkonnosti, jako je dostupnost náhradních dílů.
- Spolupracovat s aktéry sociální a solidární ekonomiky v oblasti opětovného použití hraček.

Každá eko-organizace vytváří výbor zainteresovaných stran složený z výrobců, zástupců místních úřadů, sdružení na ochranu životního prostředí a spotřebitelů a provozovatelů prevence a nakládání s odpady. Výbor vydává veřejné stanovisko před některými rozhodnutími eko-organizace a může vydávat doporučení týkající se ekodesignu výrobků.⁶²

Cíle systému EPR hraček

Konkrétní sektorové cíle jsou stanovené v prováděcích vyhláškách, kterými se stanoví specifikace pro eko-organizace a jednotlivé systémy sektoru rozšířené odpovědnosti výrobce hraček.

⁶² Republique Francaise (2022). Code de l'environnement, Article L541-10. Dostupný na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000041599099/

- Cíl sběru pro rok 2024 je 28 % a pro rok 2027 je stanoven na 45 % hmotnosti hraček uvedených na trh v předchozím roce.
- Cíl recyklace sebraných hraček (které nejsou opětovně použity) je pro rok 2024 na úrovni 35 % a pro rok 2027 na 55 %.
- Cíl přípravy k opětovnému použití a opětovnému použití hraček je pro rok 2024 stanoven na 6 % a pro rok 2027 9 % hmotnosti hraček uvedených na trh v předchozím roce.⁶³

Kolektivní systémy hrají klíčovou roli při dosahování těchto cílů. Eko-organizace jsou odpovědné za sběr, recyklaci a řádné nakládání s odpady z hraček. Zároveň mají podporovat opravy hraček a jejich opětovné použití a recyklaci. Spolupráce s různými aktéry na trhu, včetně subjektů sociální a solidární ekonomiky, je nezbytná pro efektivní fungování celého systému a dosažení stanovených cílů v oblasti oběhového hospodářství.

Francie, jakožto doposud jediná země s funkčním systémem EPR odděleně zaměřeným na segment hraček, může být případným vhodným vzorem také pro ČR, i vzhledem k dlouholetým zkušenostem s fungováním EPR systému v jiných oblastech odpadového hospodářství.

⁶³ Republique Francaise (2021). Arrêté du 27 octobre 2021 portant cahiers des charges des éco-organismes et des systèmes individuels de la filière à responsabilité élargie du producteur des jouets. Dostupný na: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044273062>

3 NÁVRH VĚCNÉHO ŘEŠENÍ

3.1 PŘEDMĚT NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Navrhovaná právní úprava zavádí systém rozšířené odpovědnosti výrobců pro hračky v České republice. Cílem musí být minimalizace negativních dopadů odpadů z hraček na životní prostředí, zvýšení míry jejich sběru (resp. minimalizace skládkování), zvýšení míry opětovného použití a recyklace a podpora přechodu na oběhové hospodářství v tomto odvětví.

V současné době neexistuje v České republice žádný specializovaný systém pro nakládání s odpadem z hraček, což vede k nedostatečné recyklaci a vysoké míře skládkování. Zavedení EPR systému by mohlo tuto situaci významně zlepšit. Nicméně potenciální přínosy systému je třeba uvažovat vždy v kontextu nákladů, s kterými je implementace a provoz systému spojen.

Pro účely tohoto systému se za hračku považuje výrobek navržený nebo určený, výlučně či nevýlučně, ke hraní dětem mladším 14 let, jak je definováno ve směrnici 2009/48/ES o bezpečnosti hraček.⁶⁴ Dále se následující návrh konkrétních typů hraček, které mohou být do EPR systému zahrnuty či naopak, opírá o stávající francouzskou zkušenost.⁶⁵

Některé předměty mohou být považovány za hračky, i když nejsou výlučně určené ke hraní (např. spací pytel ve tvaru zvířátka). Pro zařazení předmětu mezi hračky je klíčové označení výrobcem nebo přisouzená herní hodnota. Pokud výrobce deklaruje, že se nejedná o hračku, musí být schopen to doložit. Důležitější než prohlášení výrobce je však předvídatelné použití předmětu dítětem ke hře.⁶⁶

Naopak některé výrobky, i když mají herní prvky, mohou být z této definice hraček vyjmuty ve smyslu směrnice 2009/48/ES o bezpečnosti hraček, pokud splňují specifické podmínky. Výjimky zahrnují například:

- Dekorativní předměty pro sběratele dospělých
- Sportovní vybavení
- Jízdní kola s výškou sedadla větší než 435 mm
- Koloběžky
- Puzzle s více než 500 dílky
- Repliky skutečných střelných zbraní
- Hračky s parním pohonem

⁶⁴ Evropská komise (2022). Ensuring the safety toys in the European Union. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/ensuring-the-safety-of-toys-in-the-european-union.html>

⁶⁵ Seznam hraček, zařazených a vyloučených ze systému EPR ve Francii je uveden na stranách 32-35 v průvodci Ecomaison (2024). Dostupný na: https://ecomaison.com/ressources/jouets-guide-de-ladherent/?ressource_lang=EN

⁶⁶ Státní zdravotní ústav. Hračky a zdraví. Dostupné na: <https://www.nzip.cz/clanek/165-hracky-a-zdravi>

- Dětská šidítka, aj.⁶⁷

Dle směrnice 2009/48/ES je hračka definována jako předmět navržený nebo určený ke hře dětí, který slouží k jejich zábavě a rozvoji. Mezi typické hračky patří například:

- Plastové figurky a zvířátka
- Panenky a akční figurky
- Plyšové hračky
- Dřevěné kostky a skládačky
- Stavebnice a modely
- Dětská vozítka a odrážedla
- Elektronické vzdělávací hračky
- Papírové hračky

Kromě výrobků spadajících pod definici hračky mohou být do systému EPR zahrnuty také:

- Stolní hry a puzzle pro děti
- Modely a puzzle pro dospělé, pokud jsou primárně určeny pro volný čas a hru
- Dárkové hračky, které jsou rozdávány zdarma jako prémie k jiným výrobkům (např. k dětským menu v restauracích)

Naopak z působnosti EPR mohou být vyloučeny:

- Hračky, které nespádají pod směrnici o bezpečnosti hraček, jako jsou zábavní automaty pro veřejné použití, dětská vozidla se spalovacími motory, praky apod.
- Psací a kreslicí potřeby, pokud nejsou přímo součástí hry nebo hračky
- Obaly od hraček, které jsou řešeny v rámci samostatného systému EPR pro obaly

U hraček obsahujících elektrické nebo elektronické součásti je vhodné uvažovat následující rozlišení:

- Pokud je elektronická součást nedílnou součástí hračky a nemůže fungovat samostatně (např. interaktivní panenka), celá hračka spadá do systému EPR pro elektrická a elektronická zařízení.
- Pokud je elektronická část oddělitelná a může fungovat nezávisle na hračce, měla by být tato část řešena v rámci EPR pro elektrická a elektronická zařízení, zatímco zbytek hračky zůstane v EPR pro hračky.
- Pokud jsou součástí hračky baterie nebo akumulátory, které lze z hračky vyjmout, aniž by došlo k jejímu poškození, měly by tyto baterie spadat do systému EPR pro baterie a akumulátory.

U papírových hraček mohou být dle francouzského vzoru do systému zahrnuty:

⁶⁷ Úplný výčet výrobků, které se nepovažují za hračky je uveden v příloze č. 1 směrnice 2009/48/ES o bezpečnosti hraček. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0048>

- Papírové hračky, které jsou prodávány samostatně a jejich primárním účelem je hra (např. papírové postavičky; vystřihovánky – např. modely zvířat, aut nebo budov, které děti mohou složit do 3D tvarů; skládačky – např. papírové puzzle). Tyto hračky často obsahují potisk a slouží k dlouhodobější hře, proto je vhodné zajistit jejich sběr a recyklaci v rámci EPR pro hračky.
- Papírové komponenty hraček, které jsou jejich nedílnou součástí a jsou nezbytné pro jejich funkci nebo hratelnost (např. herní plány pro deskové hry, papírové figurky či kartičky přibalené ke společenským hrám). Zahrnutí těchto komponent do EPR pro hračky zajistí, že budou sbírány a zpracovány společně s hlavní hračkou.

Naopak ze systému EPR pro hračky mohou být vyloučeny:

- Omalovánky, activity book, knihy s úkoly apod., pokud jsou prodávány samostatně. Primárně zaměřené na jednorázové nebo krátkodobé aktivity jako je malování, vyplňování úkolů a čtení. Ačkoli mají herní charakter, svou povahou se blíží spíše knihám či časopisům. Měly by proto spadat do obecného systému sběru papíru nebo budoucího EPR pro papír.
- Návodů k použití, montážní návody a další příložené tiskoviny, které neslouží přímo ke hře. Tyto materiály budou sbírány v rámci obecného systému sběru papíru.
- Obaly hraček vyrobené z papíru nebo lepenky, které budou řešeny v rámci samostatného systému EPR pro obaly.

S papírovými hračkami a komponenty, které nebudou zahrnuty do EPR pro hračky, by mělo být nakládáno v souladu s hierarchií nakládání s odpady. Primárně by mělo být usilováno o předcházení vzniku odpadů a opětovné použití. Pokud toto není možné, měly by být sbírány v rámci tříděného sběru papíru a předávány k recyklaci. Obce a svozové společnosti by měly informovat občany o správném nakládání s těmito odpady. Pokud bude zároveň budoucnu v ČR zaveden systém EPR pro papír, bude vhodné znovu vyhodnotit rozhraní mezi EPR pro hračky a EPR pro papír a případně upravit pravidla tak, aby byla zajištěna maximální efektivita sběru a recyklace papírových hraček a dalších komponent. Tímto přístupem se zajistí, že papírové hračky a komponenty s významnou herní hodnotou budou zahrnuty do EPR pro hračky, zatímco ostatní papírové materiály související s hračkami budou sbírány a recyklovány prostřednictvím obecného systému nakládání s papírovým odpadem.

3.2 PŮSOBNOST NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Navrhovaná právní úprava se bude vztahovat na všechny hračky uvedené v kapitole 3.1, které jsou uvedeny na trh v České republice, ať už jsou vyrobeny v ČR nebo dovezeny ze zahraničí.

Mezi povinné subjekty v rámci EPR systému pro hračky je vhodné zahrnout především podnikající fyzické nebo právnické osoby, které v rámci své profesní činnosti vyrábějí, dovážejí, montují nebo poprvé uvádějí na trh hračky určené k předání konečnému uživateli, a to buď za úplaty nebo bezúplatně, přičemž k uvedení na trh dochází na území ČR. Definice "uvedení na trh" se řídí legislativním vymezením v zákoně o obalech č. 477/2011 Sb., v zákoně č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností, a zákoně č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí.

Mezi povinné subjekty lze proto po vzoru francouzské zkušenosti v rámci EPR systému uvést následující:

1. **Výrobci hraček** – firmy, které vyrábějí hračky v ČR a uvádějí produkty na český trh
2. **Dovozci hraček** – firmy, které importují hračky ze zemí mimo EU na český trh
3. **Distributoři a prodejci hraček** – firmy, které hračky uvádějí na trh v ČR pod svou značkou
4. **Online prodejní platformy v ČR i zahraničí**, které umožňují prodej hraček přímo spotřebitelům v ČR

Každý z těchto subjektů musí být registrován v systému EPR, poskytovat pravidelná hlášení o množství uvedených hraček na trh a finančně přispívat do systému na základě množství a materiálového složení hraček, které uvádějí na trh. Jsou také povinni informovat spotřebitele o možnostech zpětného odběru a správném nakládání s hračkami po skončení jejich životnosti.

Po vzoru Francie lze zároveň stanovit určité parametry, na základě kterých bude rozhodnuto, zda a jakým způsobem má daný subjekt povinnost plnit závazky stanovené EPR systémem. Povinnost zapojit se do EPR systému může být podmíněna např.:

- pokud daný subjekt uvedl na trh více než ... kusů hraček,
- pokud daný subjekt uvedl na trh hračky o celkové hmotnosti převyšující ... tun.

Dále lze také uvažovat o určitém zjednodušeném režimu pro malé výrobce a distributory. Jak již bylo uvedeno v předešlé kapitole, ve francouzském modelu existuje možnost zjednodušeného režimu pro výrobce, kteří uvedou na trh méně než 15 000 jednotek hraček ročně, přičemž maximální hmotnost každé hračky musí být 10 kg a celková hmotnost všech hraček nesmí přesáhnout 15 tun. Tito výrobci mohou využít možnosti ročního hlášení namísto čtvrtletního a platby paušální sazbou 22 EUR na 100 jednotek.

Obdobný princip pro malé tržní subjekty tedy platba příspěvků paušální platbou na základě počtu uvedených na trh, možnost ročního hlášení namísto čtvrtletního a úlevy v oblasti reportingu a administrativy dávají smysl implementovat do českého prostředí.

3.3 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA PRO NASTAVENÍ MODELU

Při navrhování modelu EPR pro hračky v České republice je třeba vycházet z několika klíčových předpokladů a zohlednit zkušenosti ze zahraničí, zejména z francouzského systému, který byl implementován v nedávné době.

Znalost trhu a jeho dynamiky

Prvním klíčovým východiskem pro nastavení funkčního a efektivního modelu EPR pro hračky v České republice je dobrá znalost zdejšího trhu, jeho velikosti, struktury a hlavních hráčů. Jak bylo podrobně popsáno v kapitolách 1.2 a 1.3, trh s hračkami v ČR je poměrně dynamický a vykazuje rostoucí trend. V roce 2023 dosáhl odhadovaného objemu 8,39 miliard Kč a do budoucna se očekává další růst.

Na trhu působí mix velkých nadnárodních výrobců (Lego, Hasbro, Mattel), silných tuzemských producentů (Efko, Detoa, Seva) a specializovaných prodejců (Bambule, Pompo, Sparkys). Česko patří k předním evropským výrobcům a exportérům hraček, zejména v kategorii stavebnic a společenských her. Zároveň ale dováží nezanedbatelné množství hraček ze zahraničí, především z Asie. V segmentu koncových zákazníků hraje stále větší roli online prodej.

Při definování rozsahu EPR systému je třeba vycházet ze znalosti hlavních kategorií hraček, jejich materiálového složení a jejich podílu na trhu. Podobně jako ve francouzském modelu by se měl systém zaměřit primárně na produktové skupiny s velkým objemem prodeje a zároveň vysokým potenciálem pro sběr, opětovné využití a recyklaci.

Na českém trhu s hračkami jsou významně zastoupeny následující kategorie: plastové hračky (stavebnice, figurky, auta, hračky do písku apod.), plyšové a textilní hračky (plyšáci, panenky, maňásci apod.), dřevěné hračky (kostky, skládačky, dřevěná vozítka, deskové hry apod.) a elektronické hračky (interaktivní zvířátka, dětské tablety, RC modely aj.). Každá z těchto skupin přináší specifické výhody a příležitosti z pohledu cirkulární ekonomiky. Plastové, textilní i dřevěné hračky jsou vyrobeny z materiálů s dobrým potenciálem pro recyklaci a další využití. Elektronické hračky zase obsahují cenné druhotné suroviny, jejichž zpětný odběr a recyklace jsou žádoucí.

V současnosti spadají elektronické hračky primárně do systému EPR pro elektrozařízení⁶⁸, ale jejich zařazení do systému EPR pro hračky bude záviset na tom, zda je elektronická součást oddělitelná, nebo tvoří nedílnou součást hračky, jak bylo popsáno v předchozí kapitole.

Toto rozdělení by mohlo přinést několik výhod:

- **Lepší řízení odpadů:** Diferencovaný přístup umožňuje lépe adresovat specifické potřeby recyklace jednotlivých typů komponent. Například oddělení elektronických dílů od zbytku hračky může usnadnit jejich zpracování a zvýšit míru recyklace.
- **Zefektivnění sběrných systémů:** Umožňuje organizacím zabývajícím se sběrem a recyklací zaměřit se specificky na konkrétní typy materiálů a komponent, což může vést k efektivnějšímu využívání zdrojů a snižování nákladů.
- **Soulad s evropskými normami:** Tento přístup by mohl ČR pomoci lépe splnit evropské regulační požadavky na recyklaci elektrických a elektronických odpadů (a baterií), které jsou přísně regulovány na úrovni EU.
- **Flexibilita a adaptabilita:** Díky rozdělení odpovědnosti mezi různé typy EPR systémů se zvyšuje flexibilita a adaptabilita systému na změny v produktech a technologiích, což je v oblasti hraček velmi důležité vzhledem k rychlému vývoji nových produktů. Zmíněné čtyři hlavní kategorie (plast, textil, dřevo, elektro) dohromady pokrývají drtivou většinu hraček prodávaných v ČR. Jejich začlenění do systému EPR je proto klíčové pro řešení environmentálních a ekonomických výzev spojených s tímto dynamickým trhem.

⁶⁸ Dle vyhlášky č. 16/2022 Sb., o podrobnostech nakládání s některými výrobky s ukončenou životností. Dostupné na: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2022/16?zalozka=text>

Naopak pro produkty s okrajovým podílem na trhu a složitou recyklovatelností (např. hračky ze směsných či kompozitních materiálů) se jeví jako vhodnější zjednodušený režim, nebo úplné vyloučení z povinného systému EPR. Náklady na sběr a zpracování těchto hraček by totiž mohly převážít environmentální přínosy, a neúměrně tak zatížit celý systém.

Implementace EPR a plnění cílů

Zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobců v oblasti hraček je motivováno snahou o splnění konkrétních environmentálních cílů, které budou politicky stanoveny na národní úrovni. Tyto cíle by měly vycházet z dlouhodobých strategií a plánů ČR v oblasti odpadového hospodářství, cirkulární ekonomiky a ochrany životního prostředí.

Hlavním smyslem EPR je přenést odpovědnost za nakládání s výrobky po skončení jejich životnosti z obcí a spotřebitelů na výrobce a dovozce. Ti budou muset zajistit a financovat sběr, zpracování a recyklaci použitých hraček, a to buď individuálně, nebo prostřednictvím zapojení do kolektivního systému. Nutno však podotknout, že náklady systému se propíší do koncové ceny výrobků, což by mělo být směrem ke spotřebitelům transparentně a srozumitelně komunikováno.

Plnění těchto ambiciózních cílů bude zajištěno prostřednictvím jasně definovaných povinností výrobců, dovozců a dalších subjektů zapojených do systému EPR. Půjde zejména o požadavky na ekodesign, označování výrobků, pravidelné reportování dat o uvedení na trh či financování sběru a zpracování hraček po skončení jejich životnosti.

Nastavení cílů by mělo být ambiciózní, aby motivovalo k zásadním změnám ve složení a materiálech použitých pro danou hračku a také v nakládání s hračkami, ale zároveň realistické a dosažitelné s ohledem na výchozí situaci a dostupné technologie. Jejich přesná podoba a harmonogram plnění musejí být předmětem intenzivní diskuse mezi regulátorem (MŽP), zástupci výrobců a dalšími zainteresovanými stranami. Částečně se lze samozřejmě inspirovat zahraniční zkušeností (viz. kapitola 2.3.1), nicméně konkrétní stanovení cílů musí odrážet realie tuzemského trhu.

Návrh cílů sběru a recyklace pro EPR hraček v ČR:

Na základě zkušeností z Francie a s ohledem na podmínky v České republice lze navrhnout následující cíle sběru a recyklace pro období 1. fáze implementace systému EPR hraček v ČR (2027–2035):

Tabulka 3: Návrh cílů sběru a recyklace

Rok	Cíl sběru	Cíl recyklace	Cíl opětovného použití	Cíl celkového využití
2027	25 %	30 %	5 %	50 %
2030	35 %	40 %	10 %	65 %
2035	45 %	50 %	15 %	75 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Cíle sběru jsou definovány jako procento hmotnosti hraček uvedených na trh v předchozím roce, které má být sesbíráno zpět ke zpracování. Cíl sběru začíná na 25 % v roce 2027 a postupně roste až na 45 % v roce 2035. Toto nastavení reflektuje potřebu významného navýšení úrovně sběru oproti současnému stavu, ale zároveň bere v potaz reálné možnosti rozvoje sběrné infrastruktury.

Cíle recyklace a opětovného použití vycházejí z hierarchie nakládání s odpady a mají zajistit, aby maximum sebraných hraček bylo znovu využito jako materiál nebo výrobek. Cíle recyklace začínají na 30 % v roce 2027 a dosahují 50 % v roce 2035.

Cíle opětovného použití jsou stanoveny jako procento z hmotnosti hraček uvedených na trh v předchozím roce, počínaje 5 % v roce 2027 a postupně se zvyšující na 15 % v roce 2035. Tyto cíle jsou v souladu s hierarchií nakládání s odpady, která upřednostňuje opětovné použití před recyklací. Zároveň jsou ambiciózní, ale realistické s ohledem na současný stav v ČR a zkušenosti ze zahraničí.

Cíl celkového využití je souhrnem recyklace, opětovného použití a případného jiného využití (včetně energetického) a reprezentuje celkovou míru zhodnocení hraček. Měl by motivovat k minimalizaci skládkování. Navržené hodnoty 50 % (2027) až 75 % (2035) jsou ambiciózní, ale proveditelné, jak ukazuje i srovnání se zahraničím.

Na tomto místě je však důležité konstatovat, že pro efektivní stanovení finálních cílových hodnot je potřebná detailnější analýza. Při návrhu cílových hodnot by měly být zváženy především následující aspekty:

- Současný stav v ČR – ačkoli přesná data pro hračky nejsou k dispozici, odhaduje se, že současná míra sběru a recyklace hraček v ČR je přibližně 15–20 %.
- Zkušenosti ze zahraničí – francouzský systém má stanoveny vyšší cíle, které slouží jako inspirace, ale je třeba vzít v úvahu rozdílnou startovní pozici a specifika trhu v ČR.
- Potřeba ambiciózních, ale realistických cílů – stanovené cíle by měly znamenat významný posun k vyšší míře sběru a recyklace, ale zároveň být dosažitelné pro povinné subjekty.
- Postupné navyšování cílů – umožňuje postupnou adaptaci systému a trhu.
- Soulad s hierarchií nakládání s odpady – cíle reflektují hierarchii způsobů nakládání s odpady, upřednostňující prevenci vzniku odpadů, opětovné použití a recyklaci.

Je důležité zdůraznit, že se jedná o počáteční návrh, který má sloužit jako podklad pro další debatu o nastavení parametrů EPR systému pro hračky. Finální cíle budou muset být stanoveny legislativně s ohledem na připomínky a možnosti výrobců, obcí, odpadových firem i státní správy. Měly by však vždy sledovat základní princip, a tedy důsledně uplatňovat hierarchii nakládání s odpady a posouvat tok odpadu z hraček směrem k vyšším stupňům zhodnocení. Pro jejich efektivní plnění a dosažení maximálního environmentálního přínosu je nezbytné tyto cíle průběžně vyhodnocovat a upravovat v závislosti na dosažených výsledcích a technologickém pokroku.

Úloha edukace a osvěty pro splnění cílů

Pro úspěšné dosažení výše uvedených cílů je nezbytné aktivní zapojení spotřebitelů. Efektivní systém EPR v oblasti hraček se neobejde bez důkladné edukace a osvěty spotřebitelů, kteří představují klíčový

článek v celém řetězci nakládání s odpady z hraček. Hlavním cílem těchto aktivit je v souladu s hierarchií nakládání s odpady předcházet vzniku odpadů z hraček a podporovat jejich opětovné použití. Zároveň je cílem motivovat spotřebitele k aktivní účasti na třídění a recyklaci těch hraček, které již nelze opětovně využít. Edukační kampaně by měly být zaměřeny na všechny věkové skupiny, zejména pak na rodiče a děti, kteří jsou hlavními uživateli hraček.

Obsah edukačních kampaní

Edukační kampaně by měly být komplexní a zahrnovat především následující témata:

- **Informování o systému EPR:** Seznámení spotřebitelů s principem rozšířené odpovědnosti výrobců, jeho cíli a přínosy pro životní prostředí.
- **Možnosti nakládání s hračkami po skončení životnosti:** Zdůraznění možností opětovného použití, darování, opravy a recyklace hraček.
- **Správné třídění hraček:** Vysvětlení, jak správně třídít hračky podle materiálu a typu (plast, kov, dřevo, textil, elektronika) a kam je odkládat (sběrné dvory, kontejnery, speciální sběrná místa).
- **Důležitost prevence vzniku odpadů:** Motivace spotřebitelů k omezení nákupu nových hraček, podpora sdílení hraček a využívání hraček z druhé ruky.
- **Dopady hraček na životní prostředí:** Zvýšení povědomí o negativních dopadech výroby a likvidace hraček na životní prostředí a o významu recyklace pro ochranu přírodních zdrojů.

Příkladem může být francouzský systém EPR pro hračky, který klade velký důraz na edukaci a osvětu spotřebitelů. Ecomaison, organizace zodpovědná za systém, poskytuje širokou škálu informačních materiálů, včetně průvodců, letáků a online zdrojů. Spolupracuje také se školami a dalšími institucemi na vzdělávacích programech. Tato strategie se osvědčila a přispěla k úspěšnému fungování systému EPR ve Francii.

Povinnosti subjektů a kontrolní mechanismy

Největší problémy spojené s fungováním EPR systémů vznikají proto, že nejsou jasné definovány povinnosti jednotlivých zainteresovaných skupin stakeholderů (zejm. povinného průmyslu), a dochází tak k systematické kumulaci černého pasažérství (freeriding) – to přenáší na poctivé subjekty povinnosti těch subjektů, které se na fungování systému finančně ani jinak nepodílí. Proto, aby se tak nestalo, je zásadní nejen dobře nastavit governance systému, ale také do EPR implementovat prvky finančních kontrolních mechanismů, které budou schopny vymáhat zanedbávání povinností. Hlavním konceptem je ale stavět systém s minimální potřebnou robustností.

Způsoby plnění povinností v rámci EPR

V navrhovaném systému EPR pro hračky mohou mít povinné subjekty dvě základní možnosti, jak plnit své zákonné povinnosti související se zpětným odběrem a recyklací výrobků po skončení jejich životnosti.

a) Kolektivní plnění

V takovém případě se povinný subjekt zapojí do kolektivního systému, který bude za něj zajišťovat či organizovat sběr, svoz a zpracování použitých hraček (plnění povinností tedy přebírá externí společnost, resp. operátor systému). Ideální stav je využití stávající sběrové infrastruktury a zajištění jejího spolufinancování.

Kolektivní systém (operátor systému) funguje zpravidla na neziskovém principu a je řízen samotnými tržními aktéry (povinný průmysl) či dalšími relevantními stakeholdery. Povinné subjekty pak do systému přispívají finanční prostředky formou recyklačních poplatků, jejichž výše musí odrážet reálné náklady na sběr a zpracování odpadu, případně také investice do nezbytné infrastruktury.

b) Individuální plnění

V tomto případě má povinný subjekt možnost individuální cesty plnění povinností a samostatně organizuje, financuje a zajišťuje sběr a recyklaci svých výrobků, resp. stanovených individuálních cílů.

Tato varianta počítá s tím, že povinné subjekty budou muset vytvořit vlastní sběrnou síť (může jít o síť obchodů v přiměřené hustotě a pokrytí ČR) a smluvně zajistit dostatečné kapacity pro nakládání s daným odpadem. Individuální plnění stanovených cílů následně probíhá v souladu a dozorem ze strany MŽP (či jiného kontrolního subjektu), které posuzuje splnění cílů.

Prakticky je možná také kombinace obou uvedených variant, nicméně lze očekávat, že většina výrobců zvolí zapojení do kolektivního systému, neboť to přináší významné úspory z rozsahu a snižuje administrativní zátěž spojenou s plněním požadavků EPR. Individuální cesta bude vhodná spíše pro velmi velké a specializované výrobce s vlastní prodejní sítí, kterou lze efektivně doplnit o prvky zpětného odběru. Motivací k tomu je možnost s odebraným odpadem nakládat (*profit-seeking*).

Konkrétní podmínky fungování kolektivních systémů i individuálního plnění povinností musejí být upraveny zákonem či vyhláškou tak, aby byly motivovány kooperativní přístupy a zároveň nedocházelo k diskriminaci žádné skupiny výrobců. Regulátor musí zároveň dbát na zajištění férové hospodářské soutěže a transparentnosti systému.

Organizační zajištění kolektivního plnění

Pro efektivní fungování EPR systému je zásadní vhodné organizační nastavení kolektivního plnění povinností. Kolektivní systémy budou důležitými partnery státu při zajištění zpětného odběru a recyklace hraček, a proto je žádoucí vytvořit stabilní a dlouhodobě udržitelný rámec jejich činnosti.

Základní varianty organizačního řešení jsou následující:

a) Vytvoření zcela nového kolektivního systému výrobců hraček

V tomto případě spolu výrobci, dovozci či další stakeholderi společně zakládají nový specializovaný kolektivní systém pro plnění povinností EPR v oblasti hraček.

- Nově vzniklý systém je povinen splnit zákonné požadavky a získat autorizaci k činnosti od MŽP.
- Výhodou je specializace systému a jeho uzpůsobení specifickým potřebám trhu s hračkami.

- Nevýhodou jsou vyšší počáteční náklady spojené se založením nové entity a budováním know-how a infrastruktury. Vysoké náklady budou navíc významně determinovány nehomogenitou jednotlivých hraček, jejich materiálového složení, pořizovací hodnoty aj.

Zde doporučujeme využití existující infrastruktury, v rámci které je s hračkami již nakládáno, a doplňovat infrastrukturu sběru a úpravy především v oblasti předcházení vzniku odpadu a prevenci (reuse, opravy). Cílový stav by měl být fázován do dvou kroků, a sice:

- FÁZE I) dobrovolná dohoda (rozbory materiálových toků, testování technologických řešení, sledování a vyhodnocování nákladů
- FÁZE II) legislativní ukotvení EPR dle robustního vyhodnocení fáze I.

b) Sdružení s již existujícím kolektivním systémem z jiné oblasti

Výrobci hraček a další povinné subjekty se zapojí do činnosti některého ze zavedených kolektivních systémů, které působí v jiných komoditních oblastech (např. elektrozařízení, baterie).

- Tento "host" systém rozšíří svoji působnost o hračky a využije synergií a úspor z rozsahu.
- Rozšíření činnosti systému bude podmíněno úpravou stávající autorizace a splněním specifických požadavků pro hračky.
- Výhodou je využití existujících zdrojů, infrastruktury a know-how kolektivního systému.
- Nevýhodou je nižší míra specializace a nutné kompromisy mezi zájmy různých skupin výrobců sdružených v systému.

Oba uvedené modely jsou z právního hlediska přípustné a mají své výhody i nevýhody. V praxi bude záležet na konkrétních podmínkách trhu a preferencích všech stakeholderů, kteří by měli být zapojeni do rozhodovacího procesu o tom, jaký model organizace kolektivního plnění převáží. Alternativou je samozřejmě průnik variant, tedy vznik nového kolektivního systému, který bude využívat infrastruktury existujícího systému.

Úkolem státních institucí bude nastavit jasná a transparentní pravidla pro činnost kolektivních systémů a zajistit rovné podmínky pro volbu jednotlivých řešení. Klíčovými požadavky budou dostatečná reprezentativnost systémů, odborná způsobilost, zajištění územního pokrytí a dlouhodobá finanční stabilita a udržitelnost.

Zvolený model by měl umožnit efektivní spolupráci výrobců za účelem plnění cílů EPR, generovat dostatečné příjmy na pokrytí nákladů systému a motivovat k hledání inovativních řešení s pozitivními environmentálními a sociálními dopady. Měl by být zaveden v případě, že jeho fungování nad rámec finančního nástroje, využívající stávající odpadové kanály a materiálové toky, bude skutečným čistým přínosem pro nakládání s odpadem dle odpadové hierarchie.

Fungování celého systému EPR pro hračky musí být průběžně monitorováno, a to jak ze strany zapojených subjektů, tak ze strany regulátora (MŽP). Sledovat je vhodné zejména údaje o plnění cílů sběru a recyklace, ale i nákladovost systému a míru zapojení povinných subjektů. V případě identifikace nedostatků či nežádoucích dopadů je třeba navrhnout opatření k optimalizaci nastavení pravidel

a postupů. Do budoucna je také vhodné ponechat dostatečnou flexibilitu pro úpravu klíčových parametrů systému, jako jsou cíle, způsob výpočtu nebo výše recyklačních poplatků.

Při případném designu modelu EPR pro hračky v ČR je vhodné vycházet z těchto základních východisek respektující specifika českého trhu a odpadové legislativy, a zároveň maximálně využít zkušeností z ostatních zemí EU, které obdobné systémy již zavedly. Klíčem k úspěchu bude nalezení vhodné rovnováhy mezi environmentální ambicí, ekonomickou udržitelností a minimalizací administrativní zátěže pro zapojené subjekty. Současně je nezbytné nastavit transparentní a nediskriminační pravidla a zajistit efektivní dohled a kontrolu nad fungováním ze strany státu.

3.4 NÁVRH ŘEŠENÍ PRO JEDNOTLIVÉ FÁZE PROCESU

3.4.1 UMÍSTĚNÍ NA TRH

Výrobci a dovozci hraček plní v rámci systému EPR několik povinností souvisejících s uváděním hraček na trh v ČR. Tyto povinnosti zahrnují zejména:

Registrace:

- Každý výrobce nebo dovozce hraček má povinnost se registrovat v nově vzniklém seznamu výrobců hraček evidovaným regulátorem (Ministerstvem životního prostředí ČR).
- Registrace může probíhat ideálně online prostřednictvím jednotného registračního portálu.
- Při registraci jsou povinné subjekty povinny poskytnout základní identifikační a kontaktní údaje.

Hlášení množství hraček uvedených na trh:

- Povinné subjekty mandatorně a pravidelně reportují množství hraček uvedených na trh v ČR.
- Hlášení může probíhat ideálně elektronicky, a to např. ve čtvrtletních intervalech (do 30 dnů po skončení daného čtvrtletí). Alternativně lze volit jiné časové období.
- Reporting by měl obsahovat zejména údaje o počtu kusů, hmotnosti a materiálovém složení hraček uvedených na trh.
- V případě implementace EPR jakožto finančního nástroje, který bude dofinancovávat toky hraček aktuálními způsoby nakládání s odpadem, by mohlo hlášení obsahovat také typy jednotlivých hraček (např. elektronických hraček).

Označování výrobků:

- Hračky uváděné je vhodné viditelně označit symbolem, který bude informovat spotřebitele o jejich zařazení do systému EPR.
- Symbol je vhodné uvádět v jednotné grafické podobě a doplnit jej textovou informací o způsobu nakládání s hračkou po skončení její životnosti.
- Označení by mělo být ideálně odolné vůči otěru během běžného používání hračky a navazovat na edukační kampaň informující o fungování a cílech EPR (viz další bod).

Informování spotřebitelů:

- Výrobci/dovozci lze uložit povinnost informovat spotřebitele o možnostech zpětného odběru a environmentálně šetrném nakládání s hračkami po skončení jejich životnosti.
- Informace mohou být poskytovány např. formou letáků přibalených k hračkám, informací na obalech a na webových stránkách výrobců/dovozců. Odkazovat na tyto webové stránky lze např. prostřednictvím jednotného QR kódu uvedeném na balení hračky.
- Součástí informací musí být také osvěta o přínosech opětovného použití, recyklace a prevence vzniku odpadů z hraček.

3.4.2 SBĚR

Nastavení efektivní a dostupné sběrné sítě je zásadním předpokladem pro fungování systému EPR pro hračky. Sběrná síť by měla být vytvořena zejména ve spolupráci kolektivního systému v rámci stávající infrastruktury s obcemi a popřípadě prodejny hraček a dalšími relevantními subjekty (pokud by ovšem takové rozšíření bylo nákladově efektivní). Hustota sběrné sítě by nicméně měla odpovídat reálným potřebám systému, neboť počet sběrných míst bude silně determinovat také jeho celkovou nákladovost, avšak nemusí mít reálný dopad na výkonnost systému.

V tomto kontextu je nutné brát ohled na to, že vytvoření nové sítě, paralelně fungující ke stávajícím strukturám a způsobům nakládání s odpadem, nemusí být s ohledem na nehomogenitu hraček efektivní. Cílem by mělo být smysluplné využití existujících struktur reflektujících materiálové toky – např. plastové hračky v tříděném sběru na separovaný plastový odpad, elektronické hračky v síti elektrozařízení a využitelné hračky v kontejnerech na textil a hračky (charita) nebo využívající budované recyklační linky na textil.⁶⁹

Možné nastavení sběrné sítě:

a) Budování nové sběrné sítě

- Kolektivní systém uzavírá smlouvy s obcemi o zřízení a provozování sběrných míst na hračky v rámci obecních systémů nakládání s odpady (sběrné dvory, mobilní svozy).
- Obce musejí být motivovány k zapojení do sběrné sítě finanční podporou ze strany kolektivního systému a edukačními materiály pro občany.
- Do sběru hraček se mohou zapojit také kamenné prodejny hraček a dětského zboží, které budou mít povinnost zřizovat sběrná místa přímo ve svých provozovnách. Povinnost zapojení lze stanovit např. minimální velikosti prodejní plochy (ve Francii např. nad 200 m²).
- Kromě povinných sběrných míst může kolektivní systém spolupracovat i s dalšími subjekty, které projeví zájem o dobrovolné zapojení do sběru hraček (školy, školky, volnočasová centra, knihovny apod.). Tato spolupráce může být motivována edukačními kampaněmi zaměřenými na děti a rodiče, které podporují recyklaci a správné nakládání s odpady, a zároveň přináší

⁶⁹ Např. Diakonie Broumov, viz: https://www.irozhlaz.cz/zivotni-styl/spolecnost/tridici-linka-diakonie-broumov-textil-socialni-druzstvo-obleceni_2112222348_voj

výhody v podobě zvýšené sběrné kapacity a výchovné hodnoty pro zapojené instituce. Pro zapojené subjekty navíc může být motivací získání finanční a materiální podpory, která usnadní jejich zapojení do programu.⁷⁰

b) Využití stávajících kanálů

- EPR systém sehraává roli finančního nástroje, který finančně podporuje jednotlivé způsoby nakládání s odpadem dle toho, jakou roli (podíl) v nich hrají hračky, zejména:
 - Podpora třídění a recyklace plastů (AOS EKO-KOM a plastové hračky ve žlutých kontejnerech na separovaný odpad)
 - Podpora materiálového využití (kolektivní systémy odpad z elektrických a elektronických zařízení a elektronické hračky nebo oddělitelné elektronické prvky hraček)
 - Podpora opakovaného užití (charitativní sběry textilu a hraček, v nichž jsou tříděny znovu využitelné hračky, ostatní hračky směřují na materiálové nebo energetické využití)

Možnosti pro spotřebitele:

- Spotřebitelé budou moci odevzdat použité hračky na všech sběrných místech zapojených do systému EPR zdarma, bez ohledu na místo pořízení či značku hračky.
- Spotřebitelé respektují způsob organizace EPR a vhodnost/doporučení, jak odkládat hračky do jednotlivých prvků sítě.
- EPR systém analyzuje optimální hustotu sběrné sítě, do které jsou cíleně doplňovány jednotlivé způsoby sběru (dle analýzy).
- Použité hračky by mělo být možné odevzdat i přímo v prodejnách hraček a dětského zboží, které budou vybaveny sběrnými nádobami a poskytnou informace o dalším nakládání s hračkami.
- Kolektivní systém bude prostřednictvím své webové stránky a mobilní aplikace informovat spotřebitele o nejbližších sběrných místech a podmínkách sběru.

Kombinací spolupráce s obcemi a prodejnami, zajištěním dostupných sběrných míst a postupným navyšováním cílů sběru může systém EPR vytvořit účinný mechanismus pro získání použitých hraček od spotřebitelů. Konkrétní parametry nicméně musejí být diskutovány se všemi zúčastněnými stranami pro zajištění maximální nákladové efektivity sběrné sítě a musí být založeny na důkladné dopadové analýze, ideálně vč. pilotního testování.

⁷⁰ Např. mateřských škol bylo v loňském školním roce evidováno celkem 5 374 a základních škol 4 261. Zdroj: ČSÚ (2023). *Školy a školská zařízení - školní rok 2022/2023*. Dostupné zde: <https://www.czso.cz/csu/czso/tabulkova-cast-2qb7e5jmww>

3.4.3 PŘEPRAVA/SVOZ

Efektivní a environmentálně šetrný svoz použitých hraček je klíčovým prvkem fungování systému EPR. Efektivní organizace svozu je klíčová pro řízení nákladů a nákladově efektivní plnění cílů. Svoz bude zajišťován svozovými společnostmi, které budou smluvně vázány s kolektivním systémem, nebo přímo s výrobcí a dovozci hraček.

Zajištění svozu sebraných hraček:

- Svozové společnosti pravidelně vyváží sběrné nádoby a kontejnery na hračky ze sběrných míst (obce, prodejny, sběrné dvory).
- Frekvenci svozu je třeba nastavit tak, aby nedocházelo k přeplňování sběrných nádob a hromadění hraček mimo ně.
- Svozové vozy musejí být uzpůsobeny pro převoz hraček a vybaveny technologií pro evidenci množství svezných hraček.

Požadavky na přepravce:

- Přepravci jsou povinni zajistit, aby během svozu a přepravy nedocházelo k poškození sebraných hraček a aby byla zachována jejich kvalita pro další zpracování.
- Hračky budou při svozu tříděny dle materiálu a chráněny před povětrnostními vlivy a kontaminací.
- Přepravci zabrání neoprávněnému vniknutí do svozových vozů a kontaminaci sebraných hraček či jejich využití jiným než preferovaným způsobem.
- Řidiče svozových vozů je vhodné proškolit o bezpečné manipulaci s hračkami a dodržování stanovených postupů.

Možnost započítání části materiálu do cílů již ve fázi svozu:

- Kolektivní systém nebo výrobci/dovozci budou moci evidovat část vybraných použitých hraček v rámci plnění cílů sběru a recyklace již ve fázi svozu.
- Tato možnost se bude týkat zejména hraček předaných k opětovnému použití (např. charitativním organizacím) přímo ze sběrných míst nebo svozových center.
- Množství takto předaných hraček bude evidováno a odečteno od celkového množství sebraných hraček před jejich vstupem do dalších fází zpracování.
- Pro započítání hraček předaných k opětovnému použití budou muset být splněny stanovené podmínky (např. funkčnost, kompletnost, hygienická nezávadnost).

Svozové společnosti budou pravidelně reportovat kolektivnímu systému nebo výrobcům/dovozcům údaje o množství svezných hraček, jejich kvalitě a způsobu dalšího předání. Tyto informace budou sloužit pro vyhodnocování efektivity svozu a plnění cílů sběru a recyklace.

Nastavení pravidel pro přepravu a svoz hraček v rámci EPR musí vycházet z best-practices a zkušeností z jiných komoditních oblastí (např. elektroodpad, baterie) a být přizpůsobenou specifickým

charakteristikám hraček. Cílem je zajistit plynulý tok použitých hraček k dalšímu zpracování či opětovnému použití a minimalizovat negativní dopady přepravy na životní prostředí.

Pokud by EPR měl charakter finančního nástroje, kterým jsou financovány jednotlivé materiálové toky, pak svozové společnosti standardně vyváží odpadové nádoby jednotlivých způsobů sběru odpadu, z nichž jsou hračky vytřídovány, evidovány a následně je jednotlivým subjektům přiznán odpovídající finanční příspěvek.

3.4.4 NAKLÁDÁNÍ SE ZPĚTNĚ ODEBRANÝMI VÝROBKY

V této kapitole jsou popsány dva možné scénáře nakládání se zpětně odebranými hračkami, které odrážejí různé modely odpovědnosti v systému EPR.

Scénář 1: Nakládání s odpadem třetí stranou

V prvním scénáři si kolektivní systém nezachovává odpovědnost za fyzické nakládání s odpadem. Místo toho tuto odpovědnost převezme třetí strana, což může být specializovaná recyklační společnost nebo jiný licencovaný subjekt, který se zabývá nakládáním s odpady. Tento model je často výhodný z hlediska logistiky a efektivity, protože třetí strany mohou být lépe vybaveny nebo disponují lepšími zkušenostmi s recyklací specifických materiálů.

Klíčové kroky v tomto scénáři:

- Kolektivní systém vybírá a smluvně zavazuje třetí stranu, která prokázala schopnost efektivně a bezpečně recyklovat hračky a jejich komponenty.
- Sebrané hračky jsou pravidelně předávány třetí straně, která zajišťuje jejich další zpracování.
- Kolektivní systém monitoruje a vyžaduje pravidelné reporty od třetí strany o množství a typu zpracovaných materiálů, aby zajistil dodržování cílů recyklace.

Scénář 2: Samostatné nakládání s odpadem operátorem systému

Ve druhém scénáři kolektivní systém nejen sbírá odpad, ale také se přímo podílí na jeho zpracování. To může zahrnovat především sortování, demontáž a recyklaci hraček. Tento model umožňuje lepší kontrolu nad kompletně celým procesem recyklace a může vést k vyšší míře využití materiálů, což je dáno i tím, že na jednotlivých fázích se (vertikální integrací) podílejí povinné subjekty (akcionáři) systému EPR.

Klíčové kroky v tomto scénáři:

- Kolektivní systém může investovat do vlastní infrastruktury potřebné pro zpracování hraček, včetně zařízení pro sortování a recyklaci.
- Vytvoření a udržování interních procesů pro efektivní a bezpečné zpracování zpětně odebraných hraček.
- Podpora využití inovativních technologií a principů ekodesignu, které umožňují snadnější recyklaci materiálů a snižují environmentální dopady.

- Neustálé monitorování a optimalizace procesů, aby se maximálně zvyšovala míra recyklace a minimalizovaly se odpady.

Oba scénáře mají své specifické výhody a výzvy. Zatímco první scénář může být efektivnější pro systémy, které nemají zkušenosti nebo kapacity pro zpracování odpadů, druhý scénář nabízí vyšší míru kontroly nad celou cestou materiálového toku a možnost přímého zlepšování recyklačních procesů. Volba mezi těmito scénáři by měla být založena na důkladné analýze nákladů, benefitů a strategických cílů systému EPR. Cílem totiž musí být nastavení celého systému v co možná nákladově nejšetrnější podobě, neboť čím vyšší budou provozní náklady systému v jeho jednotlivých článcích, tím vyšší budou také nároky na finanční prostředky vybrané skrze poplatky výrobců, jenž budou logicky promítány do cenotvorby koncovým spotřebitelům (viz dále).

Nakládání s recyklátem

Vedle toho je třeba uvažovat jakým způsobem bude nakládáno s druhotnými surovinami, které vzniknou recyklací vhodných plastových materiálů získaných z odpadu z hraček. Resp. zda s celým objemem recyklátu bude operátor systému nakládat sám dle svého uvážení. V takovém případě obchoduje s veškerým recyklátem na volném trhu, přičemž výnosy z prodeje jsou příjmem operátora. Alternativní řešení spočívá v tom, že povinné subjekty v rámci EPR systému mohou disponovat např. nárokem či předkupním právem na určitou část recyklátu, který potřebují pro výrobu nových produktů. Otázka tohoto mechanismu by měla být důkladně diskutována se zástupci trhu, přičemž finální rozhodnutí musí reflektovat zejména aktuální situaci a očekávaný vývoj na trhu s druhotným materiálem, potřeby producentů hraček a také strukturu a velikost poptávky po recyklátu z plastových materiálů. Samozřejmostí je respektování principů ochrany hospodářské soutěže, zejm. zajištění rovných podmínek pro menší a větší subjekty na trhu.

3.5 FINANCOVÁNÍ SYSTÉMU

3.5.1 POPLATKY VÝROBCŮ

Systém EPR pro hračky vyžaduje takové nastavení financování, které zabezpečí spolehlivé pokrytí všech nákladů spojených se splněním cílů, ať již v podobě financování materiálových toků, nebo investicemi do infrastruktury a jejího provozu, včetně sběru, třídění, recyklace a administrativy. Výše poplatků ve Francii, kde jsou tyto poplatky stanoveny na základě hmotnosti a materiálu hraček uváděných na trh⁷¹, poskytuje určitý referenční rámec pro nastavení poplatků také v ČR. Na druhou stranu, správnému nastavení výše poplatků v českém prostředí musí předcházet detailní analýza nákladovosti zamýšleného záměru a robustnosti celého systému.

⁷¹ Ekodesign prozatím do stanovení výše poplatku ve Francii nevstupuje, nicméně pravděpodobně se tomu tak v budoucnu stane (viz obrázek 2 a komentář k němu náležící). V číselném kódu na označení hraček je totiž připravený prostor pro následné rozšíření o ekomodulaci, ale v poplatcích stanovených na rok 2023 a 2024 toto ještě započteno a zohledněno nebylo.

Na tomto místě je uveden postup výpočtu odhadu příjmů plynoucích z poplatků založený na příkladu Francie. Z dostupných dat plyne, že v roce 2017 bylo ve Francii prodáno téměř 157 tis. tun hraček v celkové hodnotě 3,5 miliard EUR. Použitím těchto dat a informací o vývoji inflace lze dopočítat průměrnou cenu za 1 kg hraček v roce 2023 ve Francii. Dále pomocí rozdílu v kupní síle mezi Francií a Českou republikou byla odhadnuta cena 1 kg hraček v roce 2023 v České republice⁷². Odhad prodejní ceny za 1 kg hraček tak činí 600 Kč.

Dalším krokem bylo dopočítat množství prodaných hraček v ČR v roce 2023. Odhad trhu hraček za rok 2023 v ČR činil 8,39 mld. Kč, což odpovídá necelým 14 tis. tunám hraček. Bohužel však nejsou k dispozici přesná data o materiálech z kterých jsou prodané hračky vyrobeny a tak byl k výpočtu použit jednotný poplatek za kilo hraček nezávisle na materiálu. K tomuto poplatku dále bylo přičteno/odečteno 15 % pro znázornění variability v odhadu příjmů plynoucích ze zavedení poplatků. Výsledné odhady jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka 3: Odhad příjmů plynoucích ze zavedení poplatků v ČR

	Poplatek na 1 kg (CZK)	Odhad příjmů (mil. CZK)
Nižší sazba	4,64	64,92
Průměrná sazba	5,46	76,38
Vyšší sazba	6,28	87,84

Pro porovnání uvádíme také odhad příjmů plynoucích ze zavedení poplatků ve Francii, kde byly v roce 2023 prodány hračky přibližně v hodnotě 4,3 miliard EUR, což odpovídá 163 tis. tunám hraček⁷³. Stejným postupem jako u výpočtu odhadu příjmu v ČR bylo množství prodaných hraček násobeno zprůměrovaným poplatkem (za různé materiály) za 1 kg hraček. Výsledné odhady jsou shrnuté v následující tabulce.

⁷² Eurostat (2024). GDP per capita in PPP. Dostupné zde: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en>

⁷³ Toyworld (2024). French toy market 2023 report. Dostupné zde: <https://toyworldmag.co.uk/french-toy-market-2023-report/>

Tabulka 4: Odhad příjmů plynoucích ze zavedení poplatků ve Francii za rok 2023

	Poplatek na 1 kg (EUR)	Odhad příjmů (mil. EUR)	Odhad příjmů (mil. CZK)
Nižší sazba	0,20	33,00	834,90
Průměrná sazba	0,24	38,82	982,23
Vyšší sazba	0,27	44,65	1129,57

Z výše uvedených propočtů je zřejmé, že systém EPR na hračky může generovat významný finanční zdroj pro internalizaci negativních externalit, respektive pro efektivnější prosazování perforovaných principů nakládání s odpadem. Jednotkové náklady lze optimalizovat tím, že bude v maximální míře využita stávající síť, respektive bude povinným subjektům umožněno co nejefektivněji využívat odložené hračky a jejich materiál.

3.5.2 BONUSY / MALUSY V SOUVISLOSTI S EKODESIGNEM PRODUKTŮ

V kontextu vhodného financování systému v kombinaci s motivačními prvky EPR systému směrem k producentům hraček může být vhodným prvkem také zavedení bonusů/malusů v souvislosti s ekodesignem produktů uváděných na trh. Systém EPR totiž může výrobce a dovozce motivovat k ekodesignu hraček a používání recyklovaných materiálů prostřednictvím možnosti snížení poplatků nebo naopak penalizace za neplnění těchto principů:

Ekodesign:

- Povinné subjekty, které při navrhování hraček zohlední principy ekodesignu (např. použití jednodruhových materiálů, snadná rozebíratelnost, nahrazení nebezpečných látek), mohou čerpat určitou slevu na poplatcích do systému EPR.
- Míru slevy je vhodné odstupňovat podle úrovně implementace ekodesignových principů a je třeba ji posoudit na základě předem stanovených kritérií.

Použití recyklovaných materiálů:

- Povinné subjekty, které při výrobě hraček použijí recyklované materiály (např. recyklovaný plast), budou moci čerpat slevu na poplatcích do systému EPR.
- Výše slevy by měla být závislá např. na procentuálním zastoupení recyklovaných materiálů v hračce a jejich kvalitě.
- Použití recyklovaných materiálů je vhodné doložit příslušnou dokumentací.

Plněním výše uvedených principů a využíváním možností snížení poplatků mohou výrobci a dovozci aktivně přispívat k efektivnímu fungování systému EPR a ke stimulaci přechodu na oběhové hospodářství v sektoru hraček. Zároveň budou motivováni k inovacím a environmentálně šetrnému

designu svých produktů. Na druhou stranu musí být nastavení bonusů/malusů realistické, dostatečně motivační a mechanismy kontroly a vykazování co možná nejméně administrativně náročné, a to jak z pohledu trhu, tak regulátora. Velké množství hraček nejnižší kvality (*play and throw*) je na trh uváděno kanály, které jsou obtížně kontrolovatelné, stejně jako je obtížně kontrolovatelný i samotný dovoz do ČR (např. kontejnery).

Pro úspěšné nastavení financování systému EPR v ČR by měly být výše poplatků stanoveny tak, aby reflektovaly reálné náklady spojené s recyklací a správou systému a zároveň by měly být dostatečně motivující pro výrobce a dovozce ke snížení produkce odpadů a používání recyklovatelných materiálů. Výše uvedené porovnání s francouzským modelem napomáhá nastavit realistické odhady a očekávání příjmů také pro český trh.

3.6 ROLE A POVINNOSTI AKTÉRŮ SYSTÉMU

Pro efektivní fungování systému rozšířené odpovědnosti výrobců pro hračky je nezbytné jasně vymezit role a povinnosti všech klíčových aktérů. Inspirací mohou být zkušenosti z francouzského systému EPR pro hračky i z tuzemských systémů pro další komodity (obaly, elektrozařízení, baterie, pneumatiky, reklamní letáky aj.).

3.6.1 VÝROBCE

Výrobce (nebo dovozce) je hlavním nositelem odpovědnosti za zajištění zpětného odběru a zpracování hraček po skončení jejich životnosti.

Mezi hlavní povinnosti výrobce lze uvést následující:

- Registrace do seznamu povinných subjektů evidovaného regulátorem (MŽP).
- Pravidelné hlášení množství hraček uvedených na trh (např. čtvrtletně či v jiném časovém intervalu).
- Plnění cílů sběru a recyklace stanovených pro daný rok.
- Financování nákladů na sběr, svoz a zpracování hraček prostřednictvím úhrady recyklačního příspěvku (individuálně nebo prostřednictvím kolektivního systému).
- Označování hraček symboly a informacemi pro spotřebitele o způsobu nakládání s výrobkem po skončení životnosti.
- Výrobci plní své povinnosti buď individuálně (samostatným zřízením a financováním sběrné sítě a zajištěním recyklace), nebo kolektivně prostřednictvím zapojení do kolektivního systému (přenesení odpovědnosti na kolektivní systém a úhrada recyklačního příspěvku).
- Pro některé skupiny výrobců (mikropodniky) mohou být stanoveny výjimky a zjednodušené plnění povinností, ovšem s přihlédnutím k tomu, jaký podíl jakých typů hraček se tímto způsobem na trhu dostává.

3.6.2 KONCOVÝ PRODEJCE

Koncoví prodejci (maloobchod, e-shopy) hrají důležitou roli v informování spotřebitelů, popřípadě v zajištění zpětného odběru hraček v místě prodeje.

Mezi hlavní povinnosti prodejce lze uvést následující:

- Informování spotřebitelů o možnostech zpětného odběru hraček a o správném nakládání s nimi po skončení životnosti (informace v místě prodeje, na webu, na účtence apod.).
- Zpětný odběr hraček přímo v provozovně (může být povinný pro prodejny nad určitou rozlohu, dobrovolný pro ostatní).
- Předání zpětně odebraných hraček do kolektivního systému nebo přímo zpracovateli.
- Prodejci nebudou mít přímou odpovědnost za plnění cílů a financování systému, budou však muset plnit všechny povinnosti spojené s informováním spotřebitelů a zpětným odběrem.

3.6.3 SPRÁVCE / OPERÁTOR SYSTÉMU

Správcem systému EPR pro hračky je autorizovaný kolektivní systém (nebo více systémů), který zajišťuje společné plnění povinností výrobců.

Mezi hlavní činnosti a povinnosti kolektivního systému lze uvést následující:

- Kolektivní systém musí získat autorizaci regulátora (MŽP) a plnit podmínky dané zákonem či příslušnými vyhláškami.
- Přebírání odpovědnosti za plnění povinností výrobců na základě smlouvy a vybrání recyklačních příspěvků.
- Podpora materiálových toků zajišťujících plnění cíle, a to výběrem nebo kombinací různých přístupů:
 - Zřízení a provoz nové sběrné sítě (sběrná místa, sběrné dvory, mobilní svozy aj.)
 - Podpora zařízení na opakované použití nebo prodej použitého zboží
 - Financování stávajících způsobů zpracování odpadu (třídění sběr na plast a elektrozařízení, podpora opětovného použití)
- Organizace svozu a přepravy sebraných hraček od sběrných míst ke zpracovatelům.
- Zajištění zpracování a recyklace sebraných hraček v souladu s hierarchií nakládání s odpady.
- Vedení evidence o množství zpětně odebraných a zpracovaných hraček a plnění stanovených cílů.
- Informování veřejnosti o fungování systému a možnostech zpětného odběru.
- Reporting vůči MŽP a dalším orgánům státní správy.
- Kolektivní systém funguje na neziskovém principu, přičemž jeho činnost je hrazena primárně z příspěvků výrobců nebo příjmů z prodeje druhotných surovin.

3.6.4 OBCE ČI JINÉ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY

Obce představují důležitého partnera kolektivního systému především při zajišťování dostupné sběrné sítě pro hračky. Zapojení obcí do systému EPR by mělo být dobrovolné, případně uzavřené na základě smlouvy s operátorem systému. Scénář využívající současné způsoby sběru, financovaný skrze EPR systém, negeneruje zásadnější změny organizace odpadového hospodářství na úrovni obcí.

Způsoby zapojení obcí jsou následující:

- Zřízení sběrného místa v rámci obecního sběrného dvora.
- Umístění sběrných nádob na hračky ve spolupráci s operátorem systému.
- Spolupráce při organizaci mobilních svozů a osvětových akcí.
- Náklady obce na zajištění zpětného odběru hraček musejí být hrazeny kolektivním systémem dle smluvních podmínek.
- Obce mohou rovněž plnit roli v osvětě a informování občanů o správném nakládání s odpadními hračkami.

3.6.5 ZPRACOVATELÉ

Zpracovatelé odpadu představují pomyslný koncový článek systému EPR, který zajišťuje finální využití zpětně odebraných hraček. Zpracovatelé disponují souhlasem k provozu zařízení dle zákona o odpadech a plní všechny povinnosti z toho vyplývající.

Mezi hlavní povinnosti zpracovatelů lze uvést následující:

- Převzetí zpětně odebraných hraček od kolektivního systému nebo přímo od výrobců (v případě individuálního plnění).
- Zpracování hraček v souladu s hierarchií nakládání s odpady (po předcházení vzniku odpadů je zde přednostní příprava k opětovnému použití, recyklace, energetické využití, odstranění).
- Vedení evidence o množství a způsobech zpracování hraček a zasílání hlášení kolektivnímu systému.
- Plnění standardů environmentální bezpečnosti a kvality zpracování.
- Zpracovatelé budou odměňováni z prostředků vybraných v rámci systému EPR (příspěvky na zajištění zpětného odběru) dle smluvně stanovených podmínek.

Navržené rozdělení rolí a povinností vychází z osvědčených principů uplatňovaných v existujících systémech EPR v ČR i v zahraničí. Klade důraz na odpovědnost výrobců za financování nakládání s odpadními hračkami, ale zároveň zapojuje do systému všechny dotčené články řetězce – prodejce, obce, zpracovatele.

Přesná podoba zapojení jednotlivých subjektů však musí být předmětem dalšího rozpracování a diskusí se zástupci dotčených skupin. Cílem by mělo být nastavit efektivní, transparentní a férový systém EPR, který zajistí vysokou úroveň sběru a recyklace hraček a zároveň bude dostatečně motivovat k ekodesignu a předcházení vzniku odpadů.

3.7 VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY / REGULÁTORA, KONTROLNÍ MECHANISMY

Pro zajištění efektivního fungování a důvěryhodnosti systému rozšířené odpovědnosti výrobců pro hračky v ČR bude nezbytná aktivní role státní správy, která nastaví vhodná pravidla, zajistí dohled nad jejich dodržováním a vymáhání plnění povinností ze strany všech zapojených subjektů.

Hlavním gestorem systému EPR pro hračky je Ministerstvo životního prostředí, které by mělo být odpovědné primárně za následující:

- Přípravu legislativy upravující fungování systému EPR (zákon, prováděcí vyhlášky).
- Nastavení cílů a povinností pro jednotlivé aktéry systému.
- Vedení databáze výrobců hraček a registru kolektivních systémů.
- Udělování autorizací kolektivním systémům a dohled nad jejich činností.
- Kontrolu plnění povinností ze strany výrobců, kolektivních systémů a dalších subjektů.
- Vedení statistik a reporting vůči Evropské komisi.

Dalšími orgány státní správy zapojenými do výkonu a kontroly systému EPR mohou být následující instituce:

- Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) – kontrola plnění povinností ze strany výrobců, kolektivních systémů, prodejců a zpracovatelů, ukládání nápravných opatření a sankcí v případě porušení povinností.
- Celní úřad – kontrola plnění povinností při dovozu hraček ze zemí mimo EU, kontrola dokladů o registraci výrobce a plnění povinností EPR.
- Česká obchodní inspekce (ČOI) – kontrola plnění informačních povinností ze strany prodejců, kontrola označování hraček symboly a informacemi o zpětném odběru.

Kontrolní mechanismy je třeba nastavit tak, aby umožňovaly efektivní dohled nad dodržováním pravidel a včasnou nápravu případných nedostatků:

- Pravidelné kontroly plnění evidenčních a reportingových povinností výrobců a kolektivních systémů.
- Fyzické kontroly sběrných míst, zpracovatelských zařízení a prodejních míst.
- Ověřování dostupnosti a funkčnosti sběrné sítě pro hračky.
- Kontroly na základě podnětů a stížností od obcí, spotřebitelů a dalších subjektů.

V případě zjištění pochybení mohou být kontrolní orgány oprávněny k uložení nápravného opatření či sankce:

- Opatření k zjednání nápravy (např. dodatečné splnění povinností, odstranění nedostatků).
- Pokuty za porušení povinností (odstupňované dle závažnosti a případného opakování).
- Pozastavení nebo odebrání autorizace kolektivnímu systému.
- Zákaz uvádění hraček na trh (v případě opakovaného a závažného neplnění povinností).

Výkon kontrolních pravomocí musí probíhat v souladu se správním řádem a dalšími procesními předpisy, aby byla zajištěna práva kontrolovaných subjektů.

Vedle státního dohledu může nicméně významnou roli sehrát i samoregulace a transparentnost systému:

- Povinné zveřejňování výročních zpráv a auditovaných výsledků kolektivních systémů.
- Možnost externího auditu a certifikace systémů řízení kvality u kolektivních systémů a zpracovatelů.
- Zapojení profesních asociací a spotřebitelských organizací do monitoringu fungování systému.
- Pravidelná setkání regulátora se zástupci výrobců, kolektivních systémů, obcí a dalších aktérů k vyhodnocení výsledků a diskusi o možných zlepšeních.

Kombinace legislativních požadavků, kontrolní činnosti a případné udělování sankcí by mělo zajistit, že se do systému zapojí všechny povinné subjekty, budou plněny stanovené cíle či povinnosti a systém bude fungovat transparentně a nediskriminačně. Spolupráce státní správy se všemi zainteresovanými stranami umožní průběžné vyhodnocování a zlepšování nastaveného systému a jeho přizpůsobení měnícím se podmínkám a potřebám trhu s hračkami a odpadového hospodářství.

4 ZPŮSOB PROMÍTNUTÍ NAVRHOVANÉHO VĚCNÉHO ŘEŠENÍ DO LEGISLATIVNÍHO ŘÁDU

Legislativní proces v České republice je základním mechanismem, prostřednictvím kterého jsou formulovány a upravovány zákony. Jedná se o komplexní proces, který prochází řadou institucí zákonodárné a výkonné moci.

S ohledem na vágní definici termínu hračka, které postihuje předměty různé hodnoty, složení, způsobu užívání, distribučních kanálů atp., není snadné určit věcné řešení a implementovat jej do zákona. Jako efektivní se proto jeví formulovat věcný záměr na základě pilotního ověření toho, jak by mohl daný systém fungovat. Celý proces by mohl vypadat následovně:

1) Dobrovolný systém

- MŽP diskutuje s povinným průmyslem záměr zavést EPR systém a možné způsoby jeho fungování, včetně dopadů na jednotlivé stakeholdery.
- Na základě konsenzu je iniciována dobrovolná dohoda na zřízení dobrovolné rozšířené odpovědnosti, která vytvoří ekosystém pro pilotní testování fungování systému, využitelných technologií, silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb.
- Fáze dobrovolného systému je v rámci předem stanoveného časového úseku vyhodnocena s ohledem na schopnost dosahovat stanovené cíle a jejich náklady.

2) Implementace EPR

- Na základě vyhodnocení dobrovolného působení povinného průmyslu je stanoven věcný záměr a iniciován standardní legislativní proces.
- Klíčová pozornost je věnována dopadovým analýzám, zejm. analýze dopadů regulace (RIA), dále mezirezortnímu řízení a legislativní radě vlády
- Součástí implementace EPR je ex-post vyhodnocování plnění cílů a působení EPR na další oblasti odpadového hospodářství.

5 PŘEDPOKLÁDANÝ HOSPODÁŘSKÝ A FINANČNÍ DOPAD NA STÁTNÍ ROZPOČET, OSTATNÍ VEŘEJNÉ ROZPOČTY A NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ ČR

V rámci hodnocení dopadů nově navrhovaného systému EPR v oblasti hraček je nezbytné připomenout, že současný status quo není zcela vhodným benchmarkem pro posouzení dopadů. Současný stav v sobě totiž nese mimo jiné implicitní negativní externality, které jsou přenášeny na třetí strany, a to včetně budoucích generací. Při hodnocení předpokládaných dopadů proto musíme brát v úvahu i náklady spojené se zachováním současného stavu.

Dopad na státní rozpočet

V krátkodobém horizontu může být dopad na státní rozpočet neutrální až mírně negativní, což je způsobeno jednorázovými náklady na legislativní přípravu a implementaci systému. Mírně negativní dopad po úvodní fázi by měl zřejmě pokračovat, neboť činnost systému EPR (a převzetí odpovědnosti za část odpadového toku) nebude zřejmě plně kompenzována poklesem povinností státu v oblasti jiných typů odpadů, tj. nedojde ke kompenzaci na výdajové straně. Očekává se však, že systém EPR jako takový bude suverénně financovaný prostřednictvím poplatků od výrobců a dovozců, čímž se sníží náklady na správu a zpracování odpadů – požadavky na růst mandatorních státních výdajů v důsledku spuštění systému EPR je možné vyloučit.

Na druhou stranu bude pravděpodobně nutné vyčlenit jednoho nebo více pracovníků MŽP, kteří budou mít na starosti dohled nad fungováním systému. Nicméně trh výrobců a prodejců hraček není v ČR příliš fragmentovaný (viz tabulky 1 a 2) a počet velkých a středně velkých podniků, které bude třeba zřejmě systematicky kontrolovat, se pohybuje v řádu nižších desítek. Z pohledu malých podniků a OSVČ bude vhodnější použití paušálního poplatku (pokud bude tato varianta umožněna) a tedy kontrola ze strany státní správy bude snadnější než u větších podniků (pokud se podaří systém digitalizovat, mohlo by jít i o poloautomatickou až automatickou kontrolu).

Dle ČSÚ byla ve čtvrtém čtvrtletí 2023 průměrná hrubá mzda v odvětví veřejná správa a obrana 48 926 Kč. Po započtení odvodů zaměstnavatele představuje náklad na jednoho zaměstnance ve státní správě průměrně 65 464 Kč za měsíc, tedy 785 568 Kč ročně. Pokud bychom tedy uvažovali, že pro dohled nad EPR systémem bude třeba vyčlenit dva zaměstnance na plný úvazek, představují roční mzdové náklady částku 1 571 136 Kč.

Dopad na veřejné rozpočty

Z pohledu veřejných rozpočtů by měl převažovat spíše pozitivní dopad, a to díky úrovni municipalit. Systém EPR v oblasti hraček by měl generovat dodatečné zdroje pro financování nakládání s tímto odpadovým tokem. Díky efektivnějšímu sběru a recyklaci hraček dojde zároveň ke snížení objemu materiálu končícího v ostatních odpadových tocích (zejm. SKO), což sníží náklady na jejich zpracování (průměrný náklad na sběr a svoz 1 tuny tříděného sběru odpovídal v roce 2022 částce 6 157 Kč)⁷⁴. Dále k této problematice viz kapitola 12.

Dopad na podnikatelské prostředí

Krátkodobý dopad na podnikatelské prostředí lze vnímat jako negativní z důvodu zvýšené administrativní zátěže, která bez ohledu na způsob provedení vzroste. Záležet však bude na konkrétním provedení implementace. Pokud bude např. dodržen princip Ministerstva průmyslu a obchodu ČR "1 in 1 out", který by zároveň zredukoval stávající regulační zátěž, lze dodatečné administrativní náklady z pohledu trhu kompenzovat v jiné oblasti. V souvislosti s administrativní zátěží spojenou s plněním regulačních povinností je zároveň žádoucí klást důraz na digitalizaci veškerých procesů (viz dále).

Modelově předpokládáme období nutné pro adaptaci pro velké a střední podniky v délce jeden rok, a to z důvodu, že stejné úkony se budou každý následující rok pravidelně opakovat. Zároveň lze předpokládat, že podniky pravděpodobně nebudou chtít nabírat další zaměstnance, ale administrativní zátěž rozloží po menších částech mezi stávající zaměstnance, neboť se bude jednat o přechodné období než si podnik nový systém zautomatizuje (dodatečné zaměstnance za tímto účelem zřejmě nebudou nabírat i vzhledem k dlouhodobě napjatému tuzemskému trhu práce). Pro středně velkou firmu tedy předpokládáme dodatečné vytížení zaměstnanosti v rozsahu 0,5 úvazku/měsíc a pro velkou firmu 1,5 úvazku/měsíc. Průměrná hrubá mzda pro rok 2023 dosáhla na 43 341 Kč, což po započítání odvodů zaměstnavatele odpovídá částce 57 991 Kč. Pro středně velkou firmu bude tedy dodatečná administrativní zátěž odpovídat ročně nákladům ve výši 347 946 Kč, pro velkou firmu pak 1 043 838 Kč ročně. V případě, že bude malým firmám a OSVČ umožna varianta paušálních poplatků, zabere administrativní činnost několik hodin měsíčně (např. 8 hodin měsíčně se při průměrné mzdě včetně odvodů rovná nákladu ve výši 2 761 Kč). Lze však zároveň předpokládat, že administrativní zátěž může postupem času klesat vzhledem k tomu, že firmy budou tlačit na interní optimalizaci a automatizaci celého procesu.

Další dodatečné náklady vzniknou i v souvislosti s případným označováním výrobků či ekodesignem. Tyto se ale budou odvíjet o konkrétních parametrech EPR systému a pro jejich odhad je nezbytná hlubší analýza v kooperaci se zástupci trhu.

⁷⁴ EKO-KOM (2023). Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022. Dostupné zde: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>

Dopad na spotřebitele

Zavedení systému EPR bude představovat inflační impulz, neboť lze očekávat, že část nákladů na systém bude přenesena na koncové ceny hraček. Důležité je však zdůraznit, že spotřebitelé neplatí za nic jiného než za internalizaci dříve nezapočítaných externalit, které vytvářejí svojí poptávkou. To znamená, že spotřebitelé platí za "fair deal", kde jsou náklady na environmentální dopady hraček spravedlivě zahrnuty v jejich ceně (to, že se to nyní neděje, je součástí problému, kvůli němuž řešení vzniká). V dlouhodobém horizontu by měla nezbytná související edukační kampaň vést k širšímu uznání principů udržitelné spotřeby a zodpovědnějšího chování výrobců a dovozců. O tom, že se náklady EPR systému propíší do koncové ceny produktů, ovšem není pochyb – proto má smysl hledat nákladově optimální řešení.

Pro ilustraci uvažujme jaký podíl by představovala k ceně hraček výše poplatku stanovená ve Francii pro následující hračky:

- Dětský plastový zahradní domek (cena 2 899 Kč⁷⁵) – dle francouzského modelu by touto typu výrobku odpovídala výše poplatku 2,55 EUR, tedy přibližně 63 Kč (2 % současné ceny).
- Plastová stavebnice (cena 219 Kč⁷⁶) – dle francouzského modelu by touto typu výrobku odpovídala výše poplatku 0,03 EUR, tedy přibližně 0,75 Kč (0,35 % současné ceny).

Dopad na životní prostředí

Hlavním cílem EPR je posílit hierarchii nakládání s odpady s důrazem na předcházení vzniku odpadů a podporu opětovného použití. Zároveň přispívá k efektivnější recyklaci a celkovému výraznému zvýšení míry materiálového využití.⁷⁷ Studie francouzské agentury ADEME dále ukazuje, že aktivity spojené s opravou, opětovným použitím a přípravou k opětovnému použití přinášejí největší environmentální benefity u výrobků, jejichž hlavní dopad není spojen s fází užívání.⁷⁸ To je případ většiny hraček, u nichž jsou zásadní dopady spojené především s výrobou a použitými materiály. Prodloužení životnosti hraček proto přispívá ke snížení těchto dopadů.

EPR systém bude tedy motivovat výrobce k ekodesignu a využívání recyklovaných materiálů při výrobě nových hraček tak, jak předpokládá i navrhovaná směrnice Ekodesign pro udržitelné výrobky⁷⁹. Výrobci

⁷⁵ Viz zde:

https://www.alza.cz/hracky/detsky-zahradni-domek-s-plotem-stredni-d5308345.htm?gclid=Cj0KCQjw6uWyBhD1ARIsAIMcADp_MP0VeE8uujYMBpvPYUhzaojn7V277ZaJ_86oZQDAW1XvMPRBXicaAoarEALw_wcB&kampan=adwhr_hracky_pla_all_vyrobcu-css_na-ven_c_9062909_HRAif8654

⁷⁶ Viz zde:

<https://www.alza.cz/hracky/lego-creator-3-v-1-31140-kouzelný-jednorozec-d7632504.htm#parameters>

⁷⁷ OECD (2016). Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management. Dostupné zde: <https://doi.org/10.1787/9789264256385-en>

⁷⁸ ADEME (2017). Quantification de l'impact environnemental d'une action de réparation/réemploi/réutilisation. Dostupné zde: <https://librairie.ademe.fr/consommer-autrement/1340-quantification-de-l-impact-environnemental-d-une-action-de-reparation-reemploi-reutilisation.html>

⁷⁹ Evropská komise (2023). Ecodesign for Sustainable Products Regulation. Dostupné zde: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products-regulation_en

budou systémem motivování v navrhování hraček s ohledem na opravitelnost, recyklovatelnost a delší životnost, což povede k úsporám primárních surovin a energie.

Oddělený sběr hraček, které již nelze opětovně použít, pak zlepší možnosti jejich recyklace. EPR umožní vytvořit specializovanou sběrnou síť, logistické kapacity a technologie pro efektivní zpracování různorodých materiálů obsažených v hračkách.⁸⁰ Tím se sníží množství hraček končících ve směsném odpadu a zvýší se míra využití cenných druhotných surovin. Důležitým aspektem bude nicméně také důkladná osvěta a vzdělávání spotřebitelů. Kampaně zaměřené na předcházení vzniku odpadů, správné třídění, opravy a odpovědnou spotřebu mohou přispět ke změně spotřebitelského chování a omezení plýtvání hračkami.

Celkově by mělo zavedení EPR systému vést k posunu v hierarchii nakládání s odpady směrem k prevenci, opětovnému použití a recyklaci, jak dokládá i francouzská zkušenost⁸¹. EPR tak představuje účinný nástroj k naplňování cílů oběhového hospodářství, snižování environmentální stopy hračkářského průmyslu a úsporám primárních zdrojů.

Je však třeba vzít v úvahu i možné negativní dopady, zejména zvýšení přepravních vzdáleností v důsledku odděleného sběru hraček. Oddělený sběr hraček, které již nelze znovu použít, pravděpodobně povede k nárůstu objemu přepravy ve srovnání se současným stavem, kdy se tyto hračky sbírají společně s ostatním komunálním či tříděným odpadem. Tento nárůst by však měl být vykompenzován efektivnějším využitím materiálů z hraček, což je lepší řešení než zpracování směsného odpadu. Na míru dopadů této zvýšené přepravy bude mít vliv způsob organizace sběru a svozu, přičemž individuální svozy z domácností nebo sběrné místa s malou spádovou oblastí by znamenaly výraznější navýšení přepravních vzdáleností. Na druhou stranu by využití stávající infrastruktury sběrných dvorů a jejich doplnění o sběrné nádoby pro hračky mohlo tyto dodatečné nároky signifikantně snížit. Je tedy klíčové, aby byl systém EPR pro hračky navržen tak, aby přínosy z lepší recyklace a efektivního využívání materiálů převážily nad environmentálními dopady zvýšené přepravy⁸².

⁸⁰ OECD (2016). Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management. Dostupné zde: <https://doi.org/10.1787/9789264256385-en>

⁸¹ ADEME (2020). Étude préalable a la mise en place de la filière REP Jouets. Dostupné zde: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/4084-etude-prealable-a-la-mise-en-place-de-la-filiere-rep-jouets.html>

⁸² ADEME (2020). Étude préalable a la mise en place de la filière REP Jouets. Dostupné z: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/4084-etude-prealable-a-la-mise-en-place-de-la-filiere-rep-jouets.html>

6 ZHODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA SPECIFICKÉ SKUPINY OBYVATEL

Zavedení systému EPR pro hračky s sebou nese nejen potenciál pro pozitivní sociální změny, ale i některá rizika. Přestože tento systém klade důraz na vyšší patra hierarchie odpadů, jako je prevence vzniku odpadu, příprava pro opětovné použití a recyklace, je důležité brát v úvahu i možné negativní dopady, které mohou postihnout různé sociální skupiny.

Možné pozitivní sociální dopady

Systém EPR přináší významné příležitosti pro sociálně znevýhodněné skupiny obyvatelstva. Zvyšuje dostupnost kvalitních a cenově dostupných hraček prostřednictvím sběrných stanic, kde mohou být hračky repasovány a redistribuovány. To může pomoci rodinám s nižšími příjmy získat přístup k hračkám, které by si jinak nemohly dovolit. Související vzdělávací kampaně rovněž přispívají k lepší informovanosti veřejnosti o udržitelném nakládání s odpady a o významu recyklace.

Možné negativní sociální dopady

Na druhé straně může zavedení systému EPR způsobit finanční zátěž pro některé skupiny obyvatel, zejména v krátkodobém horizontu. Zvýšení cen hraček, které vyplýne z internalizace nákladů na recyklaci a zpracování odpadů, může být problematické pro rodiny, které již nyní čelí ekonomickým obtížím. Proto je důležitou součástí zavedení EPR systému edukační kampaň cílící na všechny socioekonomické skupiny obyvatel.

7 ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K ZÁKAZU DISKRIMINACE A VE VZTAHU K ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN

V této oblasti neočekáváme žádné signifikantní dopady, které je nezbytné podrobněji analyzovat.

8 ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K OCHRANĚ SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ

V rámci navrhovaného systému rozšířené odpovědnosti výrobců pro hračky neočekáváme významné dopady v oblasti ochrany soukromí a osobních údajů. Nicméně je důležité dbát zvýšené opatrnosti při zpracování a reportingu dat, která jsou poskytována tržními hráči operátorovi systému. Vzhledem k citlivosti interních dat společností je nezbytné, aby byla data chráněna v souladu s platnými předpisy o ochraně osobních údajů. Tato opatření mohou zahrnovat zejména zajištění důvěrnosti, integrity a dostupnosti informací. Přestože lze předpokládat, že systém EPR bude primárně zpracovávat data týkající se množství a materiálového složení hraček, je klíčové, aby veškerá shromažďovaná data byla zpracována s odpovídající opatrností.

9 ZHODNOCENÍ KORUPČNÍCH RIZIK

Významná korupční rizika v rámci systému rozšířené odpovědnosti výrobců pro hračky neočekáváme. Kolektivní systémy, které jsou zpravidla zřizovány soukromými povinnými subjekty, mají tendenci spíše k efektivnímu řízení a minimalizaci zbytných nákladů z pohledu nastavených cílů, což zahrnuje i pečlivý dohled nad finančními toky a využívanými zdroji (v jejich zájmu je totiž držet nákladovost systému na co možná nejnížší úrovni, což reflektuje také tlak na stanovenou výši poplatků výrobců). Tato vlastnost systémů EPR přispívá k lepší kontrole nákladů a snižuje prostor pro korupční chování, neboť všechny finanční operace a rozhodnutí jsou podrobně monitorovány a pravidelně auditovány. Tím jsou rizika korupce v kontextu těchto systémů značně omezena.

10 ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA BEZPEČNOST NEBO OBRANU STÁTU

V této oblasti neočekáváme žádné signifikantní dopady, které je nezbytné podrobněji analyzovat.

11 ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA RODINY

Z tohoto pohledu lze konstatovat, že přímé dopady na rodinné rozpočty mohou být omezené, avšak zahrnují důležitý vzdělávací aspekt. Implementace EPR podporuje širší osvětu o vlivu spotřeby na životní prostředí a propaguje principy cirkulární ekonomiky. Tímto způsobem systém napomáhá zvyšování povědomí mezi rodinami o důležitosti recyklace a opětovného využití materiálů, což má dlouhodobý pozitivní vliv na životní prostředí a podporuje udržitelný životní styl. Na druhé straně, v důsledku zavedení EPR se může očekávat mírné zvýšení ceny hraček (modelově lze předpokládat zvýšení ceny produktů o 0,35–2 %, viz kapitola 5 – Dopad na spotřebitele), které reflektuje vyšší náklady výrobců spojené se zajištěním recyklace, zpětného odběru nebo také náklady na vývoj produktů v souvislosti s principy ekomodulace. Toto zdražení hraček je však přímým důsledkem internalizace ekologických nákladů, které by jinak byly přeneseny na společnost či budoucí generace.

12 ZHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY

Implementace systému EPR pro hračky představuje způsob jak přesměrovat část odpadového toku do systému uzavřené smyčky (*close-loop*). Toto řešení by mělo pro územní samosprávné celky přinést určité úspory, jelikož lze očekávat snížení množství použitých hraček, které končí ve směsném komunálním odpadu (SKO), separovaném sběru nebo v jiných typech sběru. V důsledku toho by měly obce ušetřit náklady spojené se zpracováním tohoto objemu odpadu, což může vést k optimalizaci celkového hospodaření s odpady na lokální úrovni.

Jak již bylo uvedeno výše, ve Francii se ročně prodá 157 tis. tun hraček, přičemž až 100 tis. tun se ročně vyhodí. V souvislosti s poměrně vysokým objem odpadu (vzhledem k prodanému množství) se může

projevovat např. skutečnost, že lidé v minulosti staré hračky často hromadili a zbavují se jich po implementaci EPR systému ve větším množství. Stejnou optikou by to znamenalo, že v ČR vznikne přibližně 9 tis. tun odpadu z hraček ročně. Dle společnosti EKO-KOM dosáhly v roce 2022 průměrné náklady na sběr a svoz v rámci tříděného sběru částky 6 157 Kč za tunu odpadu⁸³. Pokud by tedy veškerý odpad z hraček skončil v tříděném sběru, dosáhly by náklady na jeho sběr a svoz částky 55,4 mil. Kč. Tato částka tedy představuje jistou indikativní horní hranici nákladů, kterou lze odklonit ze systému tříděného sběru odpadů financované obcemi.

13 ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ SE ZÁSADAMI TVORBY DIGITÁLNĚ PŘÍVĚTIVÉ LEGISLATIVY

Navrhované řešení pro systém rozšířené odpovědnosti výrobců pro hračky je vhodné designovat v souladu s digitalizací státní správy a úsilím o minimalizaci administrativních nákladů spojených s regulačními předpisy. Proto také digitalizace procesů v této oblasti musí být nedílnou součástí potenciálního vzniku nových EPR systémů, zejména v souvislosti s registrací povinných subjektů, reportingem dat ze strany průmyslu nebo také monitoringem materiálových toků. Veškerá data shromážděná je žádoucí pravidelně auditovat a evaluovat a na základě robustního vyhodnocení rozhodovat o dalším směřování a úpravách regulace.

⁸³ EKO-KOM (2023). Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022. Dostupné zde: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>

ZÁVĚR

Výše uvedená analýza dokládá, že v oblasti hraček existuje významný prostor pro převod stávajících způsobů zpracování odpadu z hraček do vyšších, preferovanějších úrovní hierarchie nakládání s odpady, především předcházení vzniku odpadů (podpora opětovného použití (re-use) a výměny (swap) hraček), opětovného použití odpadů a materiálové recyklaci. Dle odhadu se v České republice ročně uvede na trh 14 tisíc tun hraček, a jednotky tisíc tun každým rokem končí svůj životní cyklus⁸⁴. Zavedení rozšířené odpovědnosti výrobců, která by stávající volnost ve výrobě, distribuci, spotřebě, odkládání a nakládání s odpadem nahradila efektivním systémem internalizujícím negativní externalitu v segmentu hraček, dává smysl. Jelikož však v oblasti hraček úvahy o zavedení EPR nesledují nadnárodní cíle a povinnosti, ale jedná se o národní iniciativu, bude tato nepochybně podrobena vyšší míře kritiky dotčených subjektů, které z různých důvodů budou hájit status quo.

Při zavádění systému EPR a způsobu jeho organizace je nezbytné brát v potaz specifika uvažovaného produktu (materiálu), stávající podobu odpadového hospodářství, zkušenosti ze zahraničí a národní specifika. U hraček je největší výzvou fakt, že tato produktová skupina (narozdíl od jiných EPR komodit, jako jsou např. pneumatiky), tvoří velmi nehomogenní bázi pro odpadovou regulaci a lze předpokládat, že implementace EPR zásadně neovlivní materiálový tok. To determinuje požadavky na významnou investici do zavedení i provozu systému, zejm. v kontextu budování sběrné sítě, zpětného sběru, svozu, zpracování a recyklaci. S ohledem na odhad podílu hraček na celkové hmotnosti odpadů v České republice se pak systém může jevit jako neefektivní s ohledem na mezní náklady na poslední zpětně odebraný produkt a mezní výnosy z něho plynoucí.

EPR pro produktovou kategorii hraček doporučujeme zavést. Rostoucí trh s hračkami a klesající životnost hraček, ovlivněná levnou kategorií Play and Throw, generují relativně vyšší negativní externalitu odpadovému hospodářství, ale životnímu prostředí jako takovému. V úvahu připadají dvě varianty (samostatný EPR, přidružení široké produktové kategorie hraček k jinému systému EPR), respektive jejich kombinace (formání vznik EPR, který bude využívat existující infrastruktury). Velikost trhu a modelové poplatky, jejichž výše je odvozena z příkladu francouzského systému, ukazují, že sektor hraček v České republice sice generuje environmentální náklady, ale jeho velikost determinuje relativně nízký rozpočet systému za uvedení produktů na trh – pokud bychom k výnosům z poplatků vzali v potaz další standardní nákladové položky kolektivního systému, jako je správa kolektivního systému, administrativa s obcemi, organizace či koordinace sběru, platby zainteresovaným stranám, komunikace s veřejností nebo tvorba rezervního fondu, a také fakt, že pro obce a další zainteresované subjekty jsou malé EPR systémy finančně nezajímavé, tj. jejich vznik nepodporují, vyvozujeme, že oportunitní náklady na vybudování takového systému by byly zbytečně vysoké.

Proto autorský tým pracuje s hypotézou, že vhodnějším řešením pro tento produktový segment může být pojetí kolektivního systému EPR jakožto finančního nástroje, který pomáhá financovat stávající způsoby nakládání s odpady, a podporuje u nich preferovaný způsob procesování odpadů, tedy:

- Plastové hračky => separovaný sběr plastů (AOS)

⁸⁴ Tento údaj vychází z odhadu uvedeného v kapitole 3.5.1

- Kovové hračky => separovaný sběr kovů (AOS)
- Hračky s elektronikou => EPR pro odpad z elektrických a elektronických zařízení
- Dřevěné hračky => sběrná místa obcí (AOS)
- Plyšové a látkové hračky => kontejnery na textil (nový EPR systém?)
- Hračky k opětovnému použití => stávající infrastruktura (kontejnery na hračky a textil)

EPR jako finanční nástroj sloužící k dofinancování stávající infrastruktury představuje atraktivní možnost, jak podporovat vyšší úroveň hierarchie nakládání s odpady, ale zároveň přitom zůstat nákladově efektivní – potenciálně vysoké náklady systému EPR představují inflační impulz, a zároveň generují perverzní ekonomické motivace (obcházení regulace, černé pasažérství aj.). Výhoda spolupráce s AOS (či dalšími EPR subjekty) je ta, že tyto subjekty mají fungující infrastrukturu sběru a mají platné kontrakty s potenciálními povinnými subjekty (např. proto, že mají své výrobky zabalené v obalech). Jako vhodný doplňující prvek v rámci EPR systému se nicméně jeví zejména vybudování vhodných kapacit a vznik iniciativ zaměřených na opětovné použití a opravy hraček, který se z rozpočtu vygenerovaného EPR na hračky může být též podporován.

S ohledem na komplexní rozměr této oblasti, nedostatečně specifická data za tuto kategorii odpadů, a velký počet neznámých v nastavení systému a reakci stakeholderům není možné přesně modelovat dopady systému, jelikož zahraniční zkušenosti v odpadové oblasti nejsou snadno škálovatelné (přenositelné do jiných zemí). Přesto, nebo právě proto, se jako optimální postup jeví dvoustupňové zavedení, k němuž přistoupili například ve Francii, a to:

- I. **FÁZE:** Dobrovolná dohoda povinného průmyslu a pilotní testování toho, jak by mohl systém fungovat. Rámcový obsah dohody, která vyplyne z informace o tom, že se chystá mandatorní EPR systém, a že povinný průmysl má možnost podílet se na jeho podobě:
 - A. Subjekty zplnomocní právnickou osobu (např. asociaci výrobců), společně založí neformální platformu nebo právnickou osobu (např. neziskovou společnost), která bude komunikačním partnerem vůči MŽP a která:
 - Zajistí na základě dat od povinných subjektů přesný statistický podklad o uvedených výrobcích na trh (počty, jednotková hmotnost, celková hmotnost, materiálové zastoupení, recyklační potenciál atp.).
 - Ověří, jakým způsobem by mohla fungovat síť zpětného odběru a zda je možné využít stávající intrastrukturní sítě.
 - Povede jednání s potenciálními partnery systému (např. AOS, WEEE, obce, operátoři svozu, zpracovatelé odpadu, organizátoři charitativních sběrů) o očekáváních od nového systému.
 - Bude provádět edukační činnost v místech prodeje o tom, jak správně nakládat s hračkami po konci životního cyklu prvního majitele.
 - B. MŽP:
 - Sdělí povinným subjektům záměr zavést EPR a to, že závěry pilotního testování promítné do legislativy.

- Ve spolupráci s povinným průmyslem a dalšími subjekty (např. AOS WEEE EPR) inicuje vznik analýz o složení odpadu v jednotlivých typech sběru (SKO, tříděný sběr, elektroodpad, sběrné dvory...), který bude sledovat kategorii hraček a definované subkategorie.

II. FÁZE: Vyhodnocení pilotního testování a překlopení výsledků do legislativy určující vznik EPR. V této fázi se rozhodne, zda bude MŽP preferovat existenci EPR s vlastními odpadovými cíli vztahujícími se k jednotlivým kategoriím a subkategoriím hraček (A), nebo umožní rozšířenou odpovědnost výrobce splnit formou finanční participace (dofinancování) obsahu odpadových toků, který dosud není adresně financován (B).

- A. Regulace stanoví cíl zpětného odběru ve výši XY % hmotnosti všech hraček uvedených na trh v předchozím roce či např. v průměru za předchozí 3 roky. (autory analýzy nepreferováno)
- B. Regulace stanoví cíl podílet se na financování podílu hraček v jednotlivých materiálových tocích, na což bude alokován rozpočet EPR systému (samostatně, nebo administrativně efektivněji skrze spolupracující subjekty) – podíl bude stanoven na základě evidence a analýz složení odpadu (autory analýzy preferováno).

Tento postup umožní efektivně ověřit hypotézy o možném nastavení systému, které se mohou týkat hustoty sběrné sítě, způsobů zpětného odběru, výjimek pro různé subjekty (dle velikosti, počtu výrobků uvedených na trh aj.), nebo kombinace EPR a dalších nástrojů, jako například podpora prodeje použitých hraček.

Zásadní součástí procesu implementace EPR na hračky do odpadového hospodářství v České republice je však podrobná dopadová analýza, jejíž zadání vyplyne z podrobně specifikovaných charakteristických znaků EPR systému, zamýšlených cílů systému a dalších okolností (např. fáze ekonomického cyklu).

ZDROJE

ADEME (2020). Étude préalable à la mise en place de la filière REP Jouets. Dostupné zde: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/4084-etude-prealable-a-la-mise-en-place-de-la-filiere-rep-jouets.html>

Aktuálně.cz (2020). Hračkářská velmoc Česko. Lidé si v pandemii chtějí hrát, tuzemské firmy z toho těží. Dostupné zde: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/lide-si-v-pandemii-chteji-hrat-tezi-z-toho-hrackarska-velmoc/r~5a2594a63bb311ebb0f60cc47ab5f122/>

Arnika. (2022). Recyklace POP látek kontaminuje dětské hračky toxickými zpomalovači hoření. Dostupné na: <https://arnika.org/recyklace-pops-kontaminuje-detske-hracky-toxickymi-zpomalovaci-horeni>

Czech Trade (2018). Toys and games. Dostupné zde: <https://www.czechtrade.cz/getmedia/ca36781a-1da7-43b9-88f8-9a832fe9c84a/Toys-and-games-2018.pdf>

ČSÚ (2020). Česko je evropskou hračkářskou velmocí. Dostupné zde: <https://www.statistikaamy.cz/2020/07/03/cesko-je-evropskou-hrackarskou-velmoci>

ČSÚ (2024). Registr ekonomických subjektů. Dostupné zde: <https://apl.czso.cz/res/export-cols>

ČSÚ (2023). Školy a školská zařízení - školní rok 2022/2023. Dostupné zde: <https://www.czso.cz/csu/czso/tabulkova-cast-2qb7e5jmww>

ČSÚ (2024). Zahraniční obchod se zbožím. Dostupné zde: https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO_ZO.STAZO

EcommerceBridge (2024). Zaostřeno na hračky: kolik Češi utrácí a co nejčastěji kupují?. Dostupné zde: <https://www.ecommercebridge.cz/zaostreno-na-hracky-kolik-cesi-utraceji-a-co-nejcasteji-kupuji/>

Ecomaison (2024). Toys Member's Guide. Dostupné na: https://ecomaison.com/ressources/jouets-guide-de-ladherent/?ressource_lang=EN

Ecomaison (2024). Jouets: une filière de réemploi et recyclage pour leur offrir une seconde vie. Dostupné zde: <https://ecomaison.com/filiere-jouet/>

EKO-KOM (2023). Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022. Dostupné zde: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>

Ekonews (2021). Kam s nepotřebnými hračkami? Darování, swapy, opravy a až nakonec popelnice. Dostupné zde: <https://www.ekonews.cz/kam-s-nepotrebnymi-hrackami-darovani-swapy-opravy-a-az-nakonec-popelnice/>

EU-OSHA. Nařízení REACH – nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek. Dostupné zde: <https://osha.europa.eu/cs/themes/dangerous-substances/reach>

Eurostat (2024). GDP per capita in PPP. Dostupné zde: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en>

Evropská komise (2023). Ecodesign for Sustainable Products Regulation. Dostupné zde: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products-regulation_en?prefLang=cs

Evropská komise (2024). Směrnice č. 2011/65/EU ze dne 8. června 2011 o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/65/oj/ces>

Evropská komise (2008). Směrnice č. 98/2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic ze dne 19. listopadu 2008. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0098>

Evropská komise (2022). Právní předpisy EU v oblasti nakládání s odpadem. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/eu-waste-management-law.html>

Evropská komise (2022). Zajištění bezpečnosti hraček v Evropské Unii. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/ensuring-the-safety-of-toys-in-the-european-union.html>

Evropská komise (2022). Ensuring the safety toys in the European Union. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/ensuring-the-safety-of-toys-in-the-european-union.html>

Heureka.cz (2020). Dostupné zde: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/lide-si-v-pandemii-chteji-hrat-tezi-z-toho-hrackarska-velmoc/r~5a2594a63bb311ebb0f60cc47ab5f122/>

HeurekaGroup (2024). Třetina hraček prodaných na českém internetu jsou stavebnice, daří se jim napříč Evropou. Dostupné zde: <https://heureka.group/cz-cs/o-nas/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/tretina-hracek-prodanych-na-ceskem-internetu-jsou-stavebnice-dari-se-jim-napric-evropou/>

MPO (2019). Panorama zpracovatelského průmyslu 2018. Dostupné zde: https://www.mpo.cz/assets/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/panorama-zpracovatelskeho-prumyslu/2019/10/panorama_cz_web.pdf

MPO (2019). Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů, v platném znění. Dostupné zde: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/pravni-predpisy-pro-ochranu-spotrebitele/zakon-c-102-2001-sb---o-obecne-bezpecnosti-vyrobk-u-a-o-zmene-nekterych-zakonu--v-platnem-zneni--243606/>

Lidovky.cz (2017). Výroba hraček loni vzrostla o pět procent, Češi za ně dali přes 6 miliard. Dostupné zde: https://www.lidovky.cz/byznys/vyroba-hracek-vloni-vzrostla-o-pet-procent-cesi-za-ne-dali-pres-6-miliard.A170903_140525_firmy-trhy_ele

Lidovky.cz (2018). České hračky jsou světový fenomén, aneb od Igráčka až po Merkur. Dostupné zde: https://www.lidovky.cz/byznys/svet-ceskych-hracek-aneb-od-igracka-az-po-merkur.A181121_100617_firmy-trhy_kain

Ministere de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires (2024). Jouets. Dostupné zde: [Jouets | Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires \(ecologie.gouv.fr\)](https://www.ecologie.gouv.fr/jouets)

Ministere de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires (2023). FAQ relative à la reprise en magasin de mes produits du quotidien. Dostupné zde: https://www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/FAQ%20reprise%20en%20magasin_0.pdf

Nařízení vlády č. 86/2011 Sb. Nařízení vlády o technických požadavcích na hračky. Dostupné zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-86>

OECD (2016), „Executive summary“, in Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264256385-3-en>.

OECD (2016). Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management. Dostupné zde: <https://doi.org/10.1787/9789264256385-en>

Patočková, M. (2021). Kam s nepotřebnými hračkami? Darování, swapy, opravy a až nakonec popelnice. EkoneWS.cz. Dostupné zde: <https://www.ekonews.cz/kam-s-nepotrebnymi-hrackami-darovani-swapy-opravy-a-az-nakonec-popelnice/>

Pouikli, K. (2020). Concretising the role of extended producer responsibility in European Union waste law and policy through the lens of the circular economy. ERA Forum 20, 491–508. <https://doi.org/10.1007/s12027-020-00596-9>

Republique Francaise (2011). Décret n° 2010-166 du 22 février 2010 relatif à la sécurité des jouets. Dostupný zde: https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000021866157

Republique Francaise (2022). Code de l'environnement, Article R543-320. Dostupný zde: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000044095934/

Republique Francaise (2022). Code de l'environnement, Article L541-10. Dostupný zde: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000041599099/

Republique Francaise (2021). Arrêté du 27 octobre 2021 portant cahiers des charges des éco-organismes et des systèmes individuels de la filière à responsabilité élargie du producteur des jouets. Dostupný zde: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044273062>

Rod, A. a kol. (2023). Zavedení rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) do nových oblastí ekonomiky (studie pro MŽP ČR)

Seznam.cz (2023). Šetřit se bude i na hračkách, říká majitel sítě Bambule. Dostupné zde: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-rozhovory-setrit-se-bude-i-na-hrackach-rika-majitel-site-bambule-239269>

Statista (2024). Revenue from the retail sale of games and toys in specialized stores in Czechia from 2010 to 2017. Dostupné zde: <https://www.statista.com/statistics/878209/games-and-toys-retail-revenue-czechia/>, <https://www.statista.com/forecasts/989246/retail-sale-of-games-and-toys-in-specialised-stores-revenue-in-czechia>

STATISTIKA & MY (2020). Česko je evropskou hračkářskou velmocí. Dostupné zde: <https://www.statistikaamy.cz/2020/07/03/cesko-je-evropskou-hrackarskou-velmoci>

Statista (2024). Top online stores in the Toys, Hobby & DIY segment in the Czechia in 2023, by e-commerce net sales. Dostupné zde: <https://www.statista.com/forecasts/1299197/top-online-stores-toys-hobby-diy-czechia-ecommercedb>

Státní zdravotní ústav. Hračky a zdraví. Dostupné zde: <https://www.nzip.cz/clanek/165-hracky-a-zdravi>

Toyworld (2024). French toy market 2023 report. Dostupné zde: <https://toyworldmag.co.uk/french-toy-market-2023-report/>

CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1
(+420) 226 218 905
info@eceta.cz
www.eceta.cz